

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových studií

Lucie Krčková

**KONFLIKTY V DEMOKRATICKÉ REPUBLICĚ
KONGO A JEJICH DOPADY NA CIVILNÍ
OBYVATELSTVO**

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem uvedenou diplomovou práci vypracovala sama, a že jsem uvedla veškeré použité zdroje.

V Olomouci dne 1.5.2011

.....

Podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Doc. RNDr. Pavlu Nováčkovi, CSc. za jeho ochotu při vedení mé diplomové práce a Mgr. Lence Duškové za konzultace. Také touto cestou děkuji české nevládní organizaci Člověk v tísni, jmenovitě paní Markétě Kutilové za poskytnutí materiálů a dále nevládní organizaci Česko-africká humanitární pomoc, jmenovitě panu Mabuaka Mulenda Sonny rovněž za poskytnutí materiálů a osobní konzultace.

Vysoká škola: Univerzita Palackého
Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Rozvojových studií
Školní rok: 2009/10

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

student

Lucie Krčková

obor

Mezinárodní rozvojová studia

Název práce:

Konflikty v Demokratické republice Kongo a jejich dopady na civilní obyvatelstvo

Conflicts in Democratic Republic of Congo and their implications for civilians peoples

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je vysvětlit příčiny konfliktů v Dem. rep. Kongo a informovat o jejich důsledcích na civilním obyvatelstvu a přiblížit jejich současný život a perspektivy do budoucna

Struktura práce:

1. Úvod
2. Historický vývoj DRK
3. Vládní selhání a počátky krize

4. Průběh konfliktů a mezinárodní účast (násilí v separatistických oblastech, MONUC)
5. Důsledky konfliktů (ekonomické a sociální)
6. Problematika uprchlíků a azylantů (UNHCR, uprchlíci, azylanti, repatrioti)
7. Pomoc nevládních organizací (Ochrana práv-ženy, děti, informovanost veřejnosti o problémech DRK)
8. Současný život obyvatelstva
9. Perspektivy do budoucna
10. Závěr
11. Shrnutí (v angličtině)

Diplomová práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

1. sběr materiálů
2. četba literatury
3. vypracovávání jednotlivých kapitol
4. vypracování dotazník
5. dokončení práce

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah průvodní zprávy: 20 000 – 25 000 slov

Seznam odborné literatury:

www.news.bbc.co.uk

www.amnesty.org

www.globalsecurity.org

www.europarl.europa.eu

D. Kubálek, H. Mullerová, Vlády a vládcové, Jak se kde vládne, 320 str., Fortuna Print Praha 2005, ISBN 80-7321-154-8

**J. Jůzová, A. Kočí, Universum. Encyklopedie pro 21.století, 1250 str.,
Euromedia Group k. s., Praha 2006, ISBN 80-242-1755-4**

Vedoucí diplomové práce: Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

Datum zadání diplomové práce: 2.12.2009

Termín odevzdání diplomové práce: 6.5.2011

---

vedoucí katedry

---

vedoucí diplomové práce

Obsah

Seznam použitých symbolů a zkratk	8
1 Úvod	12
2 Metodika a cíle práce	13
3 Historický vývoj Demokratické republiky Kongo a průběh konfliktů v zemi	15
3.1 Průběh konfliktu a mezinárodní účast	18
3.1.1 Mise OSN MONUC a další mise působící v Demokratické republice Kongo v průběhu let 2003 – 2006	21
3.1.2 Příměří z Gomy a následné vypuknutí dalších bojů	22
3.1.3 Summit v Nairobi a jednání Evropské unie	23
4 Příčiny a důsledky konfliktů a současných problémů v Demokratické republice Kongo	26
4.1 Příčiny konfliktů a současných problémů v Demokratické republice Kongo	27
4.2 Důsledky konfliktů a současných problémů v Demokratické republice Kongo	34
5 Současný život a současné problémy v Demokratické republice Kongo	41
5.1 Řešení současných nejzávažnějších problémů v Demokratické republice Kongo	47
5.1.1 Příklady projektů realizovaných v Demokratické republice Kongo	57
6 Perspektivy do budoucna	63
6.1 Strategické dokumenty pro snižování chudoby	64
6.1.1 Vývoj strategie během let 2009 – 2010	68
6.2 Komplexní strategie boje proti násilí a sexuálnímu násilí v Demokratické republice Kongo	69
6.2.1 Strategické prvky	71
6.2.2 Překážky pro realizaci strategie	74
6.2.3 Nový zákon proti sexuálnímu násilí	76
6.3 Obchod pro mír – obchod jako podpora mírového procesu	77
Závěr	80
Shrnutí	82
Summary	85
Seznam použitých zdrojů	89
Přílohy	99

Seznam použitých symbolů a zkratek

ADFL	Alliance of Democratic Forces for the Liberation of Congo - Zaire (Aliance demokratických sil pro osvobození Konga – Zaire)
AFEJUCO	Association des Femmes Juristes du Congo (Sdružení ženských právníků v Kongu)
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome (syndrom získané imunitní nedostatečnosti)
aj.	a jiné
AMALDEFEA	Association des Mamans pour la Lutte contre la Delinquance Feminine et l'Encadrement des Enfants Abandonnes (Sdružení matek v boji proti zločinu vůči ženám a dohled nad opuštěnými dětmi)
apod.	a podobně
ART	antiretrovirotika
atd.	a tak dále
CEDAW	Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women (Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen)
CNDP	National Congress for the Defence of the People (Národní kongres pro obranu lidu)
COMESA	Common Market for Eastern and Southern Africa (Společný trh pro východní a jižní Afriku)
CRONG	Conseil Régional des Organisations Non Gouvernementales de Développement (Regionální rada nevládních rozvojových organizací)
DFID	Department for International Development (Ministerstvo pro mezinárodní rozvoj)
DSEV	Dynamique Soutien aux Enfants Vulnérables

(Dynamická podpora pro ohrožené děti)

ECHO	The Humanitarian Aid department of the European Commission (Humanitární pomoc Evropské komise)
EU	Evropská unie
EuropAid	Úřad pro spolupráci a pomoc Evropské unie
FAO	The Food and Agriculture Organization of the United Nations (Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství)
FARDC	Forces Armées de la République Démocratiques du Congo (Armádní síly Demokratické republiky Kongo)
FLDR	Forces démocratiques de libération du Rwanda (Demokratické síly pro osvobození Rwandy)
gen.	generál
HDP	hrubý domácí produkt
HIV	Human Immunodeficiency Virus (Virus lidské imunitní nedostatečnosti)
CHF	Švýcarský frank
ICJP	Institute Congolese for Justice and Peace (Konžský ústav pro spravedlnost a mír)
IDP's	Internally displaced persons (vnitřně vysídlené osoby)
IRC	International Rescue Committee (Mezinárodní záchranný výbor)
km	kilometr
LAV	Laissez L'Afrique Vivre (Organizace „Nechejte Africe život“)
LRA	The Lord's Resistance Army (Armáda Božího odporu)
mil.	milion
MLC	Mouvement pour la Libération du Congo (Hnutí za osvobození Konga)

mld.	miliarda
MONUC	Mission de l'Organisation des Nations Unies en Congo (Mise organizace Spojených národů v Kongu)
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo (Stabilizační mise Spojených národů v Demokratické republice Kongo)
MSF	Médecines sans frontières (Lékaři bez hranic)
např.	například
NRC	Norwegian Refugee Council (Norská rada pro uprchlíky)
obr.	obrázek
obyv.	obyvatel
ODIFEC	Organization pour le Développement Integral de la femme Congolaise (Organizace pro vnitřní rozvoj konžské ženy)
OCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Úřad pro koordinaci humanitární činnosti)
OSN	Organizace spojených národů
OXFAM	Oxford Committee for Famine Relief (Oxfordský výbor pro pomoc při hladomoru)
PAIF	Promotion et Appui aux Initiatives Féminines (Propagace a podpora iniciativy žen)
pozn.	poznámka
PRSP	Poverty Reduction Strategy Paper (Strategické dokumenty pro snižování chudoby)
r.	rok
RCD	Rally for Congolese Democracy (Shromáždění pro konžskou demokracii)
s.	strana
SDC	Swiss Agency for Development and Cooperation

	(Švýcarská agentura pro rozvoj a spolupráci)
SOZE	Sdružení občanů zabývajících se emigranty
SSSR	Sovětský socialistický svaz republik
tab.	tabulka
TFP	Trading for peace (Obchodování pro mír)
tzv.	takzvaný
UDPS	Union pour la Démocratie et Progrès Sociale (Unie pro demokracii a sociální pokrok)
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees' (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky)
UNICEF	United Nations Children's Fund (Dětský fond Spojených národů)
USA	United State of America (Spojené státy americké)
USAID	United States Agency for International Development (Agentury Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj)

1 Úvod

Demokratická republika Kongo je největší středoafričskou zemí, která již dlouhá léta bojuje o mír a stabilitu. Patří mezi země velmi bohaté na nerostné suroviny, ze kterých se bohatství tamním obyvatelům bohužel nedostává. Situace v zemi je neustále aktuální a bohužel mnoho české veřejnosti tuto zemi téměř vůbec nezná. Zájem je soustředěn pouze mezi odbornou veřejností zabývající se touto problematikou a také nevládní organizace zabývající se rozvojem zemí, rozvojem a humanitární pomocí. Jednou z těchto organizací v České republice je Člověk v tísni, která v těch nejvíce postižených provinciích Severní a Jižní Kivu na východě země realizuje své projekty. Zaměřuje se především na oběti války a násilí, a to tím, že se podílí na výstavbě a vybavení zdravotnických zařízení, odborné lékařské péči, také psychologické. Svůj zájem směřuje také na rozvoj vzdělání, infrastruktury atd.

2 Metodika a cíle práce

Převážnou část informací jsem získala z internetových zdrojů, a to anglických a francouzských. Konžská rádiová stanice Okapi, která má rovněž webové stránky a jedná se o jeden z nejzajímavějších informačních zdrojů, ze kterých jsem čerpala. Na těchto stránkách jsem získávala především aktuální zpravodajství o situaci na východě Konga. Mnohé odkazy na tyto zdroje jsem konzultovala společně s Markétou Kutilovou, členkou české nevládní organizace Člověk v tísni a také prezidentem české nevládní organizace Česko-africká humanitární pomoc, panem Mabuaka Mulenda Sonny, pocházejícího z Konga. Pan Sonny mi rovněž napomáhal s vypracováním obsahu jednotlivých kapitol, díky čemuž jsem byla schopna lépe porozumět problémům současné Demokratické republiky Kongo.

Co se týče literatury, čerpala jsem hlavně z publikací zabývajících se historickým vývojem země a jejím politickým a sociokulturním postavením. Jednou z těchto publikací je kniha Státy a území světa, jejímž autorem je český sinolog Vladimír Liščák. Kniha se zaměřuje na historický a politický vývoj země, který je zakončen současnou politickou situací až do roku 2006. Rovněž je doplněna o základní geografická, kulturní a ekonomická fakta. Velmi podobně, avšak podstatně stručněji, je zpracována kniha Vlády a vládcové, jejímiž autory jsou Dušan Kubálek a Hana Mullerová. Stručný popis historie země je obohacen o vytyčení jejích hlavních problémů, a také o přehled stěžejních konfliktů za posledních 25 let. Zajímavostí knihy je popis funkčnosti mocenského systému v zemi. Za zmínku jistě stojí také publikace Ohniska napětí ve světě od Mojmíra Šlachty, ve které jsou vypsány země zmítající se v dlouhotrvajících konfliktech. Kniha je strukturována podle světadílů a po stručném přiblížení situace v těchto zemích, následují základní politické, kulturní a ekonomické údaje.

Cílem mé práce je stanovení příčin a důsledků těch nejzávažnějších problémů současné Demokratické republiky Kongo. Problémů, které nejvíce

postihují obyvatelstvo této středoafričské země, a tím jim je znemožněno žít kvalitní život. Z této problematiky největší pozornost věnuji sexuálnímu násilí páchanému na civilním obyvatelstvu, poněvadž je podle mezinárodních organizací zabývajících se touto problematikou, problémem nejzávažnějším. Z velké části se ve své práci věnuji mezinárodní pomoci, která napomáhá stabilizaci země. Proto jsem do práce zařadila kapitolu, ve které uvádím několik projektů určených pomoci obyvatelstvu země. V závěru práce, kde popisuji současný život obyvatel Demokratické republiky Kongo, jsem se zároveň snažila zjistit jaké má země šance na úspěšné vyřešení svých současných problémů a zároveň, jaké má perspektivy do budoucna. Především jestli válka a násilí páchané na civilním obyvatelstvu mají na dosah svůj konec a zda má země možnost stát se bezpečnou a bohatou díky svému nerostnému bohatství.

3 Historický vývoj Demokratické republiky Kongo a průběh konfliktů v zemi

Již v 15. století objevovali území dnešní Demokratické republiky Kongo Portugalci v čele s objevitelem Diegem Cam. V této době území ovládal konžský panovník Affonso I., jehož významným krokem bylo přijetí křesťanského náboženství. Později se jeho synovi - Mbemba Nzingovi podařilo rozšířit náboženství také mezi obyvatelstvo říše. Portugalcům se úspěšně dařilo kolonizovat pobřeží, avšak do vnitrozemí se jim proniknout nepodařilo. Těmi se stali, v 70. letech 19. století, Britové - David Livingstone a Sir Henry Morton Stanley.¹

V roce 1876 byla založena belgickým králem Leopoldem II. soukromá společnost pro výzkum střední Afriky. Ta získala postupem času značné území Konga pod svou kontrolu. 1. 7. 1885 vyhlásil Leopold II. Konžský svobodný stát v personální unii s Belgií. Belgický systém v zemi však měl za následek katastrofální úbytek obyvatelstva. Belgický král Leopold II. totiž zřídil v Kongu armádu, která měla za úkol terorizovat obyvatele země kvůli těžbě nerostného bohatství. Snahou Leopolda II. tedy nebyla podpora rozvoje země a jejích obyvatel, avšak těžba peněz z přírodních zdrojů. Roku 1908 bylo území anektováno a přeměněno v kolonii Belgické Kongo. Stát se stal bohatou oblastí pro evropské investice, především v důlním průmyslu a plantážní produkci.²

Počátkem 20. století rostlo národně osvobozené hnutí doprovázené četnými protikoloniálními povstáními. V 50. letech 20. století dosáhlo hnutí vrcholu a zásluhou Josepha Kasavubua a Patrice Lumumby byla 30. 6. 1960 vyhlášena nezávislá Konžská republika. Na to později vypukly etnické nepokoje v jihokonžské provincii Katanga, která téhož roku vyhlásila nezávislost pod vedením Moise Kapendy Tshombeho. Albert Kolonji prohlásil

---

¹ Liščák, V., 2009

² Liščák, V., 2009

za nezávislou také provincii Jižní Kasai a spojil ji do konfederace s Katangou. V důsledku těchto etnických rozporů proběhla v letech 1961-1963 občanská válka. Za jednotnost Konžské republiky, na straně Josepha Kasavubua a Patrice Lumumby bojovaly rovněž belgická vojska, kterým poskytovaly podporu jak prvně USA, tak i později bývalý SSSR. Do celého konfliktu byly také zapojeny jednotky OSN. Během války byly dobyty obě separatistické oblasti Konžské republiky.³

Demokratická republika Kongo je přímořský stát ve střední Africe v povodí řeky Kongo a zemědělský stát se značným nerostným bohatstvím (ropa, černé uhlí, diamanty, cín, coltan – ruda, z níž se získává tantal užívaný ve výrobě spotřební elektroniky). Kongo je prezidentskou republikou v čele s prezidentem. Její rozloha je 2 344 885 km². Pobřežní linie měří pouhých 37 km. Země se dělí na 25 provincií. Hlavním městem je Kinshasa, ve které žije 9 166 685 obyvatel. Celkový počet obyvatel je 65 751 512 s hustotou zalidnění 28 obyv./km. Obyvatelstvo země je velice různorodé, žije zde přes 250 etnických skupin. Nejpočetnější z nich jsou bantuské skupiny (kolem 80%), z toho Lubové 18%, Kongové 16%, Mongové 13%, Rwandové 10%, další etnickou skupinou je súdánská (18%), např. Ubangi, dále nilotská skupina (2%), Pygmejové, Evropané (většinou Belgičané) aj. Úředním jazykem je francouzština, dalšími jazyky je jazyk ngwana, lingala, luba-Kasai, luba-Shaba, kongo, čokwe, kituba, svahilština aj. Náboženská příslušnost převažuje římskokatolická (41%), protestantská (32%), domorodé křesťanství čítá 13,4%, z toho kimbanguisté 13%, nezávislé křesťanství - sekty (0,8%), muslimové (1,4%), tradiční náboženství a ostatní (11,4%).

INFOBOX 1⁴

Po ukončení občanské války byl jmenován ministerským předsedou Moise Kapenda Tshombe a země změnila svůj název na Konžská demokratická republika. Téhož roku 1964 vyhlásili levicoví povstalci lidovou republiku a následujícího roku provedl Joseph-Désiré Mobutu vojenský převrat a nastolil vojenskou diktaturu. Nastolil tak ostře protibelgický kurz a názvy měst, které

³ Jennifer J. Ziemke, 2001

⁴ Liščák, 2009

připomínaly belgickou minulost, nahradil konžskými (např. Léopoldville – Kinshasa). V roce 1970 se stal Mobutu prezidentem a roku 1971 změnil název země na Republiku Zair. V tomto období vypuklo mnoho povstání, nejvýznamnější z nich ve Shabě (Katanga), které bylo potlačeno za pomoci francouzských jednotek.⁵

Po četných protivládních demonstracích na přelomu 80. a 90. let byla moc Mobutua oslabena a počátkem 90. let byl zrušen zákaz opozičních stran a brzy nato vzniklo mnoho nových politických uskupení. V roce 1991 byla vytvořena koaliční vláda s opozičními vůdci.⁶

Během 80.let se zairské hospodářství ocitlo v hluboké krizi vlivem omezení zahraniční pomoci a rovněž kvůli obrovskému přílivu uprchlíků ze sousedních zemí. V roce 1994 byl zvolen prozatímním parlamentem nový ministerský předseda Kengo wa Dondo, čímž byla ukončena vládní krize. První svobodné volby, slíbené na rok 1990 byly stále odkládány.⁷

V roce 1996 vypuklo v oblasti východního Zairu povstání tutsijského kmene, který byl napadán extrémisty hutuských uprchlíků. V tomto roce konflikt přerostl v mezinárodní a na stranu tutsijského kmene se připojila rwandská armáda. Povstalci vedeni Aliancí demokratických sil pro osvobození Konga-Zairu (ADFL) v čele s Laurentem-Désiré Kabilou ovládli v roce 1997 tři čtvrtiny země. Joseph-Désiré Mobutu se vzdal moci a 17. 5. 1997 Laurent-Désiré Kabila byl prohlášen hlavou státu a jeho název přeměnil zpět, na Konžská demokratická republika.⁸

Laurent-Désiré Kabila začal po svém nástupu v roce 1997 na prezidentský post prosazovat silnou centralizaci. Proti centralizaci se však bouřila menšinová etnika na východě Demokratické republiky Kongo a tím usilovala o větší autonomii svých provincií. Rovněž byl nepříznivě vnímán vliv rwandské vlády, která okupovala východní část Konga, a docházelo z její

---

⁵ Iseewanga Indongo-Imbanda, 2002

⁶ Iseewanga Indongo-Imbanda, 2002

⁷ Liščák V., 2009

⁸ Liščák V., 2009

strany k drancování tamních přírodních zdrojů. V tomtéž roce vypukl otevřený konflikt vlivem vyloučení zástupců Rwandy z konžské vlády a úsilí o stažení rwandských ozbrojených sil ze země. Uganda a Rwanda od nového prezidenta Konga očekávaly odzbrojení hutuských milicí, které se zdržovaly ve východních provinciích Konga, odkud vedly partyzánskou válku proti nové vládě ve Rwandě. Prezident L. Kabila však tyto politicko-bezpečnostní požadavky svých spojenců nesplnil, a proto rok nato vypukla povstání ze strany Ugandy a Rwandy a později také Burundi. Tato povstání brzy na to přerostla v občanskou válku.⁹

3.1 Průběh konfliktu a mezinárodní účast

V průběhu války byly Kabilovy ozbrojené složky podporovány Angolou, Zimbabwe a Namibií. Rwanda se postavila na stranu povstalecké skupiny RCD (Konžské sdružení za demokracii), která operovala ve východních provinciích Kivu. Mezitím se na severu země zformovalo nové povstalecké hnutí pod vedením Jeana-Pierra Bemby. Nově vzniklé hnutí neslo název Hnutí za osvobození Konga (MLC) a postupovalo dále na sever směrem k hlavnímu městu Kinshasa, přičemž mělo plnou podporu Ugandy. Celý tento konflikt byl financován z příjmů obrovského bohatství země - nerostných surovin, které se postupem času staly ne jedinou příčinou válek v zemi.¹⁰

I přesto, že se během roku 1999 mezi skupinami rebelů objevily rozepře, bylo nakonec mezi nimi uzavřeno příměří. V červenci 1999 došlo totiž díky mezinárodnímu společenství k podepsání tzv. Lusacké dohody o příměří¹¹. Dohodu uzavřely všechny zúčastněné státy na konfliktu a také MLC. Na konci téhož roku rovněž rozhodla Rada bezpečnosti OSN o vyslání mise Spojených národů MONUC, která byla složena z pěti a půl tisíce vojáků.¹² Tato mise měla za úkol na celou situaci v Kongu dohlížet. Jejím úkolem bylo rovněž napomáhat implementaci Lusackých dohod, které formálně ukončily období vleklých bojů. Mírové dohody, které předjímalý odzbrojení

---

⁹ Isewanga Indongo-Imbanda, 2002

¹⁰ Dunajová, 2008

¹¹ Lusaka Ceasefire Agreement Signatories, 1999

¹² Dunajová, 2008

cizozemských milicí, odchod zahraničních jednotek a rozvoj konžského vnitropolitického dialogu, však naplněny nebyly a střety pokračovaly dál, přičemž se vládní vojska snažila zvítězit nad povstalci.

Rwanda a Uganda se nechtěla vzdát kontroly nad nerostnými zdroji, proto boje pokračovaly i nadále, a to zejména ve východokonžských provinciích Kivu. V průběhu několikaletých občanských válek, kdy se na území Konga střetávaly ozbrojené milice a vojenské síly několika sousedících států, byla totálně zničena infrastruktura a taktéž rozvrácena ekonomika země.

Mezitím však, na počátku roku 2001 byl Laurent-Désiré Kabila zavražděn a jeho prezidentský úřad převzal jeho syn Joseph. Nový prezident Konga se dohodl s ostatními stranami konfliktu na ukončení bojů za pomoci OSN. Tyto snahy byly potvrzeny dohodami ze Sun City v roce 2002.¹³

V roce 2002 uzavřel také konžský prezident J. Kabila s ostatními zúčastněnými zeměmi mírové separátní dohody. S Rwandou to byla tzv. Pretorijská dohoda¹⁴ a s Ugandou tzv. Luandská mírová dohoda.¹⁵ V prosinci 2002 pak byla uzavřena mírová dohoda mezi vládou a nejdůležitějšími povstaleckými hnutími a poté byl tímto válečný konflikt formálně uzavřen. Rovněž se obě strany dohodly, že budou do konžské armády integrovány všechny povstalecké skupiny. Tento proces integrace byl nazýván *Brassage*. Proces integrace *Brassage* z roku 2002 nakonec uskutečněn nebyl a prozatímní vláda nedokázala zabránit znovu vypuknutí bojů na východě země.¹⁶

Během jednání v prosinci 2002 v jihoafrické Pretorii došlo ke shodě na vytvoření přechodné vlády za účasti hlavních politických skupin. V roce 2003 konžský prezident J. Kabila jmenoval na základě této dohody novou vládu, přičemž prvním viceprezidentem se stal Jean-Pierre Bemba. Cílem této přechodné vlády byla snaha vytvořit novou ústavu a dovést zemi k řádným

---

¹³ Dunajová, 2008

¹⁴ Rada Bezpečnosti OSN, 2002

¹⁵ Rada Bezpečnosti OSN, 2002

¹⁶ Dunajová, 2008

volbám. Nová ústava byla referendem přijata v roce 2005 a v platnost vstoupila v únoru roku 2006.

Tato nová ústava nově rozdělila zemi na 26 provincií se značnou autonomií.¹⁷ V červenci téhož roku se konaly první pluralitní volby od roku 1960, ve kterých zvítězil stávající konžský prezident Joseph Kabila. To však vyvolalo další vlnu nepokojů.

V těchto nově vzplanutých bojích hrálo zásadní roli jak nerostné bohatství, tak nově také etnické faktory. V oblastech Severní a Jižní Kivu, které jsou nejbohatší na nerostné suroviny, žijí rwandofonní kmeny a jedním z nich jsou Konžští Tutsiové. Ti se také podíleli na svržení prezidenta Mobutua v roce 1997 a jejich vliv na vývoji celé situace v zemi je velmi významný. Tyto kmeny měly obavy z integračního procesu v armádě, ve které měly silné zastoupení. Mnoho jejich vojáků bylo však napadáno svými spolubojovníky z jiných etnik. Nedůvěra v armádu a obavy o vlastní bezpečnost byly rovněž důvodem, proč gen. L. Nkunda, tutsijský vůdce povstalecké skupiny RCD (Rally for Congolese Democracy) odmítl integraci v armádě. Tato povstalecká skupina se profilovala jako zastávce tutsijských zájmů. I přes to, že během volební kampaně v roce 2006, a poté ve volbách došlo k oslabení politického vlivu RCD na celostátní úrovni, v provinciích Kivu i nadále představovala hlavní politickou sílu. Konžská vláda společně s hutuskou milicí FLDR (Forces démocratiques de libération du Rwanda) se dohodla na pacifikaci RCD a tím poukázala na amorálnost jejího jednání. Po bojích v letech 2006 a 2007 došlo mezi vládou a povstalcem pod vedením gen. L. Nkundy k dohodě o jejich limitované formě integrace do armády, tzv. procesu *Mixage*.¹⁸ Tento proces měl postupně dosáhnout omezeného promísení s ostatními jednotkami a zároveň měla být zajištěna bezpečnost Tutsiů. Těchto závazků však nebylo dosaženo a gen. L. Nkunda využil procesu integrace pouze k získání většího politického i vojenského vlivu.

---

¹⁷ Liščák, 2009

¹⁸ Human Rights Watch, 2007

3.1.1 Mise OSN MONUC a další mise působící v Demokratické republice Kongo v průběhu let 2003 – 2006

V této kapitole je již zmíněno působení mise MONUC na území Demokratické republiky Kongo, a to od konce roku 1999. Postupem času se počet nasazených příslušníků ozbrojených sil, a také okruh zmocnění, respektive povinností této mise rozšiřoval. Původně se jednalo spíše jen o asistenční misi, která měla znesvářeným stranám napomáhat dohlížet při naplňování ustanovení mírových dohod. Později však se mise přeměnila v aktivního aktéra v postkonfliktním Kongu. Od roku 2004 byli příslušníci mise oprávněni, mimo ochrany civilního obyvatelstva před bezprostředním násilím, nově také odzbrojovat členy ozbrojených milicí, zajmout jejich velitele a dohlížet nad dodržováním zbrojního embarga do oblasti konfliktu. Civilní pracovníci MONUC se navíc mohli podílet na strukturálních reformách v zemi, především v politické a bezpečnostní oblasti, ale také na poli sociálním nebo v otázce ochrany lidských práv.¹⁹

„Mise MONUC se rovněž podílela na organizaci parlamentních a prezidentských voleb. Mandát mise se posunul do formy aktivního zapojení v budování trvalých základů mírového uspořádání. Když nebyl proces integrace *Brassage*, z roku 2002 uskutečněn a mise MONUC nebyla schopna čelit rozostřené situaci, kterou přestávala mít pod kontrolou, ujala se vedení mise Francie, která byla pověřena zajištěním stability. Podmínkou bylo omezení operace, jak časově, tak prostorově, také mandát použití síly a souhlas ze strany Rwandy a Ugandy s přítomností mise. Tato operace byla nazvána Artemis a její působení trvajícím do podzimu 2003 dosáhlo výrazného zlepšení bezpečnostní i humanitární situace.“²⁰ Další vojenskou misí se stala mise EUPOL Kinshasa, která byla spuštěna v roce 2005. Cílem mise bylo poskytnout rámec konžské vládě při vytváření tzv. Integrované policejní jednotky. Tzv. mise na podporu reformy bezpečnostního sektoru byla zahájena rovněž v roce 2005 pod názvem EUSEC – DR Kongo. Jejím cílem se stala pomoc konžské vládě při restrukturalizaci bezpečnostních složek.

---

¹⁹ Němec, Štěrbá, 2006

²⁰ Dunajová, 2008

EUFOR DR Kongo, vojenská mise probíhající na základě mandátu Rady bezpečnosti OSN měla za cíl podpořit misi MONUC během volebního procesu v roce 2006.²¹

1.července 2010 byla nahrazena mírová mise OSN MONUC novou mírovou misí OSN MONUSCO. Toto bylo provedeno v souladu z rezolucí Rady bezpečnosti 1925, a to 28. května 2010. Nová, stávající mise má za cíl dosáhnout další fáze vývoje bezpečnostní situace v zemi. Posláním mise je ochrana civilního obyvatelstva, humanitárních pracovníků a ochránců lidských práv. Zároveň mají podporovat vládu Demokratické republiky Kongo ve snaze o stabilizaci a mír v zemi. K tomu mají povoleno použít všechny nezbytné prostředky.²²

3.1.2 Příměří z Gomy a následné vypuknutí dalších bojů

Během nepokojů v letech 2006 až 2007 došlo k násilnostem na civilním obyvatelstvu a ve východních provinciích bylo vysídleno přes 160 000 lidí.²³ Povstalci gen. L. Nkundy přepadávali školy a odvlékali děti do služby RCD. Koncem roku 2007 zahájila vláda, podpořená OSN, kampaň, která se stala důvodem vyslovení gen. L. Nkundy pro obnovení mírových jednání. Tato kampaň vyústila v příměří z Gomy, kterou podepsali jak zástupci vlády a povstaleckých skupin, tak reprezentanti mezinárodních společenství jako jsou OSN, EU a Spojené státy.²⁴

Křehké příměří mezi silami gen. L. Nkundy a konžskou armádou, které bylo podepsáno v lednu 2008, se zhroutilo koncem srpna. Povstalecká vojska se přiblížila ke městu Goma v říjnu, kdy gen. L. Nkunda vyhlásil jednostranné příměří. Gen. L. Nkunda pohrozil okupací města, pokud dojde k porušení příměří a pokud politická vyjednávání s vládou nebudou úspěšná. V srpnu se opět rozpoutala nová etapa bojů.²⁵

---

²¹ Němec, Štěrba, 2006

²² MONUSCO, 2010

²³ Dunajová, 2008

²⁴ Dunajová, 2008

²⁵ International Crisis Group, 2007

Během listopadu 2008 došlo v provincii Severní Kivu v oblasti Kiwanja ke střetu ozbrojených povstaleckých sil gen. L. Nkundy s provládními milicemi Mayi Mayi. Tento útok si vyžádal značné oběti na civilistech. Mírové síly OSN, působící v této oblasti, nebyly schopny ochránit civilisty od těchto útoků. Po obsazení a převzetí kontroly nad Kiwanja Nkundovi rebelové systematicky pokračovali v zabíjení civilistů. Také milice Mayi Mayi se v Kiwanja cíleně zaměřily na civilisty, které obvinily z podpory opozičních sil. Mayi Mayi se kromě těchto útoků rovněž podíleli na únosu mnoha zahraničních novinářů. Probíhající boje a cílené útoky, také vůči humanitárním pracovníkům, znesnadňovaly poskytování humanitární podpory. Tyto útoky vůči humanitárním pracovníkům provedli vojáci konžské armády.²⁶

Síly gen. L. Nkundy obsadily a převzaly města Kiwanja a Rutshuru od konžské armády a jejich aliančních skupin - milice Mayi Mayi. Během pokračujících střetů povstalecké síly gen. L. Nkundy dočasně ztratily kontrolu nad městem a opoziční síly převzaly kontrolu nad oblastí, podněcovaly místní obyvatelstvo k likvidaci uprchlických táborů a nabádaly uprchlíky k návratu domů. Jejich převážná část se však obávala návratu kvůli nejistotě a nízké bezpečnosti. Rebelům na východě země dokonce pohrozila také angolská vláda s tím, že je připravena do oblasti vyslat své vojáky. To ovšem vzbudilo obavy o další šíření konfliktu. Hrozilo tímto nebezpečí, že by se konflikt rozšířil do sousedních zemí.²⁷

3.1.3 Summit v Nairobi a jednání Evropské unie

V listopadu 2008 navštívil generální tajemník OSN Ban Ki-moon prezidenty Rwandy Paula Kagameho a Konga Josepha Kabily. Následně byl svolán summit do keňského Nairobi, kde se projednávala otázka řešení krize. Generální tajemník OSN Ban Ki-Moon se na summitu sešel společně s dalšími africkými a mezinárodními představiteli, aby vyřešili otázku ochrany

---

²⁶ International Crisis Group, 2007

²⁷ International Crisis Group, 2007

civilistů. Nejdůležitějším bodem setkání bylo hledání možných řešení, která by zajistila stabilizaci situace v Demokratické republice Kongo.

Generální tajemník OSN Ban Ki-moon se vyjádřil k situaci v Demokratické republice Kongo s tím, že sousedící státy by se neměly do konfliktu vměšovat, ale zároveň rovněž apeloval na hlavy států sousedících s Kongem, aby využily svého vlivu k obnovení stability ve východním Kongu. Organizace Human Right Watch rovněž upozornila, že je třeba navýšit stávající počet vojáků, pak by snad bylo možné dojít ke stabilizaci situace v zemi a ukončení násilností, na něž nejvíce doplácí civilní obyvatelstvo.²⁸

Na summitu se jednalo tedy také o tom, že obyvatelé východního Konga naléhavě potřebují ochranu a bezpečnost. Rozhodlo se proto, že mírové síly OSN budou posíleny, aby okamžitě mohly poskytnout dostatečnou ochranu. V listopadu 2008 proto Rada bezpečnosti OSN rozhodla o navýšení počtu vojáků mírové mise OSN MONUC, a to o 3100.²⁹ Rovněž byla požádána Evropská unie k vyslání okamžité pomoci mírové mise MONUC.³⁰

Summitu se zúčastnilo mnoho humanitárních organizací, včetně organizace Human Rights Watch, Oxfam, Norský výbor pro uprchlíky (NRC), Regionální rada nevládních rozvojových organizací (CRONGD) - Severní Kivu, Propagace a podpora iniciativy žen (PAIF) - Severní Kivu, Konžský ústav pro spravedlnost a mír (ICJP) - Jižní Kivu, Sdružení ženských právníků v Kongu (AFEJUCO) - Jižní Kivu a další.³¹ Důvodem jejich tak obrovské účasti byla snaha zdůraznit závažnost současných problémů v Kongu a jistě také ze strany zahraničních organizací podpořit ty místní a nabídnout jim pomoc v ochraně obyvatel z ohrožených částí země. Nabízenou pomocí bylo rovněž efektivní financování, koordinace, vzájemná spolupráce a smysluplná komunikace mezi jednotlivými organizacemi v plánování a následné realizaci svých plánů.

---

²⁸ Human Rights Watch, 2008

²⁹ Klicperová L., 2008

³⁰ Human Rights Watch, 2008

³¹ Human Rights Watch, 2008

V tomtéž období zároveň zasedli v Bruselu ke společnému stolu velvyslanci Evropské unie, aby projednali žádost OSN o vyslání ozbrojených sil Evropské unie. Diplomaté Evropské unie však místo vyslání svých ozbrojených sil navrhli efektivnější využití stávajících sil MONUC. Podle EU by se zvýšením počtu vojáků a zdrojů stabilizovala pozice modrých přileb a zároveň by mělo být rozmístění dalších jednotek doprovázeno vytrvalým diplomatickým tlakem, který by pomohl, zajištěním bezpečnosti místnímu obyvatelstvu a zadržením osob zodpovědných za zneužívání civilistů, ukončit politickou a humanitární krizi.³²

---

³² MONUSCO, 2010

4 Příčiny a důsledky konfliktů a současných problémů v Demokratické republice Kongo

Hraniční oblast Rwandy a Ugandy na východě Konga - oblast Severní Kivu se v důsledku války stala přehlídkou bojů mezi různými místními a žoldáckými milicemi, stejně jako konžskou armádou a modrými přilbami OSN. Rozšiřující se řady nejrůznějších gangsterských skupin a rovněž vydírání ze strany armádních vojáků a samostatně operující ozbrojení muži v povstaleckých hnutích se zde vyskytují denně. Milice i chudé a neplacené hordy vojáků představují enormní tlak na civilní obyvatelstvo, které se prakticky denně stává cílem jejich plenění, vydírání, znásilňování a dalších forem násilí.³³

Na východě Konga ozbrojené jednání slouží k vyrovnání účtů, často je spojeno s místním soupeřením a snahou vymanit se z neúnosných životních podmínek, přičemž se stalo způsobem života pro menší část obyvatel. Druhá část populace - převážná většina je proto na útěku, trpí hladem, riskuje zranění, přebývá ve vyhnanství a příliš často umírá bez toho, aby si jí někdo povšiml.

Válka s sebou přináší mnoho negativních dopadů, kterými jsou přístup k půdě, spory o moc a smysl pro odpovědnost a nároky na pozemky, které některé skupiny vnímají odlišněji, než ostatní. Tyto důsledky zhoršuje rovněž hospodářská recese a sociální nejistoty společně s rozpadem státních orgánů. Stačilo, aby jich využili politici, nebo vojenští představitelé a východní část země se ocitla v plamenech. Dvě konžské války, první v letech 1996-1997 a druhá mezi léty 1998-2002, jež následovala po genocidě ve Rwandě, byly vyvolány několika armádami (z Rwandy, Burundi a Ugandy), za účelem politických a ekonomických zisků. Nicméně tyto koalice nenalezly odezvu u konžské populace v souvislosti s rozčleněním obyvatelstva země do jednotlivých etnických skupin. Stejným způsobem je moc vlády v Kinshase posílena lokálními politiky, kteří využívají protichůdné nálady k

---

³³ Human Rights Watch, 2008

mobilizování ostatních lidí, jež slouží jako jádro odporu vůči vojenskému hnutí. Není proto překvapením že mírová dohoda z roku 2002 nevedla k míru.³⁴

V oblastech zasažených konfliktem v srpnu 2008 začalo postupně docházet k drancování přírodních zdrojů, byla vážně narušena politická situace země a bezpečnost obyvatelstva, také zdraví, sociální jistoty a v konečném důsledku celková ekonomická úroveň země.

4.1 Příčiny konfliktů a současných problémů v Demokratické republice Kongo

- **politicko – etnické**

Prvotní příčinou vypuknutí války na území Demokratické republiky Kongo bylo vypuknutí obrovské uprchlické krize v období rwandské genocidy v roce 1994. Po smrti prezidenta Habyarimany došlo k masakrům menšinové tutsijské části rwandského obyvatelstva Hutuy. Když se ve Rwandě chopil moci současný tutsijský prezident Kagame, začali Hutuové prchat do sousední Demokratické republiky Kongo. Ta však nebyla připravena na to, aby uprchlíkům poskytla azyl a své hranice odmítala otevřít. Tento postoj musela Demokratická republika Kongo po nátlaku mezinárodních společností změnit a dovolit Hutuům, aby se usadili na východě. Demokratická republika Kongo neměla jinou možnost než uposlechnout toto usnesení. Velké množství Hutuů v blízkosti rwandských hranic však představovalo neustálou hrozbu pro vládu v Kigali, která se obávala oživení konfliktu mezi kmeny Hutu a Tutsi. Naléhala tedy na konžskou vládu, aby se hutusští uprchlíci přesunuli, nejméně tisíc kilometrů od rwandských hranic.³⁵

Země se snažila žádosti Rwandy vyhovět a obrátila se na mezinárodní společenství s žádostí o pomoc, zejména v organizování a financování tohoto přesunu. Mezinárodní společenství, které však před časem přinutilo

---

³⁴ Amnesty International, 2010

³⁵ William G. Thom, 1999

Demokratickou republiku Kongo tyto uprchlíky přijmout na své území, transfer Hutuů odmítlo. Důvodem k tomu byla skutečnost, že mezinárodní společenství přestalo na kmeny Hutu nazírat jako na „uprchlíky“ a začalo je označovat těmi, kteří zapříčinili genocidu ve Rwandě. Odmítnutý odsun Hutuů přiměl Rwandu, aby území Konga využila jako bitevní pole v kampani proti Hutuům. Konflikt mezi Tutsii a Hutu se tak přelil na území Konga. Spor byl navíc umocněn již dříve zmíněným vyloučením zástupců Rwandy z konžské vlády.³⁶

Důvodem, proč se země neustále zmítá v bojích a je vystavena mnoha problémům s nimi souvisejícími, je rovněž narušená stabilita vlády a koordinace s místními úřady. Velké množství administrativních a daňových překážek, nedostatečná bezpečnost, infrastruktura a komunikační a informační technologie, s tím spojená izolace obyvatelstva v mnoha částech země, a tedy i velikost země vůbec nepřidávají na zlepšení neutěšené situace v Kongu.

Kdo je příčinou nepokojů v Demokratické republice Kongo?

V této středoafričské zemi, která se zmítá v neustálých bojích, si může vytvořit svou ozbrojenou jednotku každý, kdo vlastní zbraň a aspoň zlomek autority. Proto je také velice obtížné vyznat se v těchto ozbrojených skupinách. Mezi ty hlavní patří:

- **FDLR** (Demokratická fronta za osvobození Rwandy)

Jedná se o milici Hutuů, která pochází ze sousední Rwandy. Do Demokratické republiky Konga přišla po rwandské genocidě v roce 1994 a operuje v pralesích, především v provincii Jižní Kivu. Hutuové ale nemají v čele žádnou výraznou osobnost, kradou a vraždí nekoordinovaně. Jejich hlavní snahou je ovládnout co největší množství nerostných zdrojů a přispět ke svržení tutsijské vlády ve Rwandě. Na mnoha místech dokonce dochází k jistým dohodám o neútočení tím, že je například Hutuům povolen místními

---

³⁶ UNHCR, 2009

obyvateli přístup na trhy výměnnou za bezpečnost na silnicích, které Hutuové nebudou přepadat.³⁷

- **CNDP** (Národní kongres pro obranu lidu)

Armáda tutsijského generála Laurenta Nkuny operuje v provincii Severní Kivu. Tato organizovaná armáda má svého vůdce s pevným velením a disciplínou. Jejím úkolem je ochrana Tutsiů před útoky Hutuů. Avšak především jde armádě o ovládnutí nerostných zdrojů. Generál Nkunda a jeho muži čelí obvinění z válečných zločinů v okolí hlavního města provincie – Goma, kde přežívá v neúnosných podmínkách v uprchlických táborech, nebo zcela bez přístřeší v pralese několik set tisíc uprchlíků.³⁸

- **FARDC** (oficiální konžská armáda)

Jedná se o oficiální armádu Demokratické republiky Kongo. Armáda zcela postrádá jakoukoliv disciplínu, nemají totiž dostatečně kvalitní vedení. Bez pravidelného platu jsou odhodlaní vraždit a krást stejně tak jako Hutuové nebo armáda generála Nkundy. Stejně tak se z velké části podílejí na znásilňování žen. V konžské armádě panuje korupce, kde důstojníkům jde pouze o vlastní prospěch. Do FARDC vstupuje také řada vojáků z jednotek Mayi-Mayi nebo Hutů.³⁹

- **Milice Mayi-Mayi**

Milice Mayi-Mayi sdružuje původně provládní odštěpené jednotky. Jedná se tedy o volné sdružení místních tradičních konžských ozbrojených sil. Patří mezi ty nejkrutější, kteří v regionech Kivu operují tím, že vraždí, rabují a znásilňují.⁴⁰

- **LRA** (Armáda Božího odporu)

Armáda Božího odporu je sektářsky založená vojenská skupina pocházející z oblasti severní Ugandy. Armáda bojuje především v Ugandě a rovněž v některých částech Súdánu, Středoafričské republiky a v Demokratické

---

³⁷ Globalsecurity, 2005

³⁸ Klicperová L., 2008

³⁹ Klicperová L., 2008

⁴⁰ Global Security, 2005

republice Kongo. Právě v těchto zemích se dopouští rozsáhlého porušování lidských práv, vraždění, mrzačení, sexuálního násilí žen a dětí, únosů a využívání dětí jako dětských vojáků.⁴¹

- **ekonomické**

Válka v zemi, zejména na jejím východě, rozpoutala obrovskou vlnu násilí. Jednou z jeho příčin se stal boj o nerostné bohatství, které tato středoafriká země ukrývá. Právě v oblasti Velkých jezer se nachází jedny z největších světových zásob diamantů, zlata, kobaltu, zemního plnu a také coltanu. Především diamanty a coltan jsou tedy jedním z novodobých motivů války.⁴²

Původně rozpoutaná etnická válka, která se v současnosti přeměnila ve válku o nerostné bohatství na území Konga, způsobila, že rebelové, kteří nelegálně těží ty nejvzácnější nerostné suroviny, je dále prodávají a za utržené peníze nakupují zbraně.⁴³ To zapříčiňuje nekončící násilí v zemi, poněvadž jsou takto nelegálně nadále podporovány skupiny ozbrojenců. Tyto příčiny války současně zapříčiňují i současné problémy Konga, tedy již zmíněné násilí, sexuální násilí, nárůst dětských vojáků a s tím související sociální a ekonomický rozpad země – nedostatečné vzdělání, chudoba, hlad, nedostatečná zdravotní péče, nemoci, rozpad infrastruktury a tím i celkový hospodářský úpadek země.

Minerály konfliktu

Za minerály konfliktu jsou označovány minerály vytěžené ve válečné zóně, nebo v oblastech, které jsou ovládány rebely. Právě ti těží tyto vzácné nerosty nelegálně a z jejich prodeje financují zbraně. Často bývají nazývány krvavými, právě proto, že tímto vzbouřenci podporují neutuchající konflikty, při kterých umírá mnoho nevinných civilistů. Těmito minerály jsou nejčastěji diamanty, kasiterit, wolfram nebo coltan. Největší naleziště jednotlivých

---

⁴¹ War Child, 2010

⁴² Isewanga Indongo-Imbanda, 2002

⁴³ International Crisis Group, 2007

nerostů a tedy i zóny konfliktu se nacházejí v Angole, Sierra Leone, Libérii, Pobřeží slonoviny, Konžské republice či Demokratické republice Kongo. Doly, ve kterých se nerosty těží se nacházejí často v těžko přístupných místech. V Kongu jsou tato místa přísně kontrolována vládními jednotkami FARDC, nebo bojujícími skupinami rebelů. V dolech pracují za neúnosných podmínek lidé a často také děti, kteří zde přišli s vidinou většího zisku peněz pro své rodiny.⁴⁴

Coltan je africký výraz pro columbit-tantalit, kovovou rudu, která byla donedávna téměř bezvýznamná. Právě v Demokratické republice Kongo se nachází největší množství této suroviny.⁴⁵ Z Konga se dostává do Rwandy, Ugandy, případně do Keni nebo přímo do Nizozemska a Belgie, kde se zpracovává na jemný prášek udržující elektrické napětí. Tento zpracovaný prášek se používá při průmyslové výrobě různých elektronických zařízení, například počítačů, mobilních telefonů, playstation, videokamer atd. Také se používá při výrobě balistických strel a jaderných reaktorů. Další významná naleziště coltanu se nachází v Austrálii a Jižní Americe. Vytěžené suroviny se vyvázejí z Konga ilegálně přes území kontrolovaná rebely. Největším vývozcem coltanu je Rwanda, která však žádné naleziště na svém území nemá.⁴⁶

Nerosty jako wolfram či kasiterit se rovněž používají v elektronickém průmyslu, nejčastěji při výrobě televizorů, laptopů nebo již zmíněných mobilních telefonů.

Kimberlejský proces

Stejně jako coltan se i ostatní nerosty vytěžené na území Demokratické republiky Kongo vyvázejí v surovém stavu do okolních zemí, ze kterých dále putují do vyspělého světa. Je velmi obtížné zjistit odkud přesně tyto vytěžené minerály pocházejí. Mnoho společností ve vyspělém světě, které suroviny

---

⁴⁴ War Child, 2010

⁴⁵ Edoardo Totolo, ISN Security Watch, 2009

⁴⁶ Edoardo Totolo, ISN Security Watch, 2009

odkupují, většinou kvůli složitosti obchodního řetězce netuší odkud pocházejí.⁴⁷

Co se týče diamantů, v roce 2003 OSN ustanovila tzv. Kimberlejský proces (Kimberley Process Certification Scheme - KPCS). Hlavním úkolem je tedy dohlížet na to, aby se na mezinárodní trh nedostaly krvavé diamanty. Státy, které jsou členy tohoto procesu, kontrolují produkci svých diamantů a obchod s nimi. Mezinárodní zásilky se surovými diamanty je nutné transportovat v neporušených přepravních obalech. Vláda daného státu vydá certifikát potvrzující, že diamanty mají nekonfliktní původ. Tento certifikát pak musí být přiložen k zásilce. Splnění těchto požadavků je kontrolováno prostřednictvím inspekčních návštěv a analýz výročních zpráv a výrobních a obchodních statistik. Při porušení těchto přísných požadavků může být členský stát z tohoto procesu vyloučen a tím ztrácí možnost prodávat diamanty na mezinárodním trhu, což je silná motivace pravidla dodržovat a bránit jejich porušování.⁴⁸

V současné době je v tomto procesu sdruženo 74 zemí.⁴⁹

- **sociální**

Tyto nejzávažnější problémy současné Demokratické republiky Kongo jsou zapříčiněny také nedostatečnou a nerovnoměrně rozloženou sociální infrastrukturou. Nemoci a zranění, kterými lidé v zemi velmi často trpí, jsou v mnoha případech těžce řešitelné, protože zde chybí zdravotnická zařízení, jejich vybavení a také vyškolený zdravotnický personál. Na 10 000 obyvatel existuje 9 nemocničních lůžek a pouze jeden lékař.⁵⁰ Dnes je většina zdravotnických středisek zanedbaná, zchátralá a hygienicky nepřijatelná. Ve většině takových zařízení je nedostatek lůžek, nástrojů nebo základních léků, v některých chybí dokonce i elektřina a voda. Chybějící finanční prostředky tedy neumožňují dosáhnout kvalitní zdravotní péče pro všechny, kteří ji

---

⁴⁷ Frank Piasecki Poulsen, 2011

⁴⁸ Celní správa České republiky, 2009

⁴⁹ Kimberley Process

⁵⁰ Magna Děti v tísni, 2009

potřebují. S tím souvisí i finanční ohodnocení zdravotnického personálu. Platy v nemocnicích jsou velmi nízké a bohužel se stává, že často stát na tyto položky „zapomíná“ a zdravotnický personál tak zůstává i bez tohoto minimálního platu. V zemi jsou pak běžné stávky, a i když většina lékařů a sestřiček v nemocnicích musí teoreticky poskytovat zdravotní péči nadále, si stávkou vytyčuje právo neposkytovat tuto péči vůbec. Stát nemá vybudovaný sociální systém, takže všichni pacienti při návštěvě nemocnice nebo zdravotnického střediska, ať už soukromého nebo státního, musí zaplatit. Platí se prakticky za vše: návštěvu lékaře, předpisy, léky, kontrolu apod. To si může dovolit jen málokterý obyvatel Konga, protože za minimum svých peněz, které má, si raději obstará vlastní obživu, než aby utratil za zdravotní péči. Tím se ovšem zvyšuje počet lidí umírajících na dnes běžně vyléčitelné nemoci. Statistiky této země uvádějí vysoká čísla úmrtnosti na nemoci, na které již dávno existují léky. Odhaduje se, že v Kongu za posledních 7 let zemřelo na následky léčitelných nemocí a podvýživy kolem 4 milionů lidí. V místních zdravotnických zařízeních je totiž bohužel často běžné nechat nemocného člověka na lůžku zemřít bez pomoci. Jestliže totiž pacient nezaplatí svou léčbu, nemá na ni právo. Proto denně umírá v Kongu a i jiných rozvojových zemích obrovské množství lidí.⁵¹

Další příčinou současných problémů, jakou jsou nemoci a nízká průměrná délka života obyvatel země, je malé množství a kvalita dostupných informací. Syndrom HIV je velmi rozšířen a informace o jeho výskytu jsou stále dostupné jen omezeně. Chybí například přístup k programu prevence přenosu viru z matky na dítě, který v zemi realizovala nezisková organizace Magna Děti v tísní. Stejně tak brzké testování novorozenců vystavených viru HIV během těhotenství, porodu či kojení započala tato organizace teprve v roce 2009 a stále ještě není dostupné pro všechny děti.⁵² To, že existuje pouze malá návratnost HIV pozitivních žen do nemocnic, zapříčiňuje stigmatizaci a diskriminaci této postižené populace. Dalšími příčinami jsou také vysoké ceny v nemocnicích, nedostupnost, nevědomost a neuvědomělost těchto žen. Odhaduje se, že přenos viru HIV z matky na dítě

---

⁵¹ Magna Děti v tísní, 2009

⁵² Magna Děti v tísní, 2009

v Kongu je 25%. V rozvinutých zemích to jsou pouze 2%. UNDP Report rovněž konstatoval, že až 80% chorob je spojeno s nezdravým prostředím.⁵³

Obyvatelé Konga nemají bohužel ani možný přístup k hygieně, a tedy i k nezávadným vodním zdrojům. Příčinou je neprovázanost infrastruktury vodní kanalizace v mnoha oblastech a nedostupné sanitační zařízení. Tím je způsobeno, že velké množství dětských úmrtí, a to na průjmová onemocnění je zapříčiněno nepřístupností právě k základním sanitačním zařízením a k pitné vodě.

Život v zemi je velmi obtížný a kromě těch, kteří se dokážou zdárně pohybovat v korupci, která v zemi vládne, se ostatní příliš dobře nemají. Chybí peníze prakticky na vše: na ubytování, pitnou vodu, základní potraviny, vzdělání, šaty, elektřinu atd. Mnoho obyvatel nemá na tyto životní potřeby téměř žádné prostředky. Válka, ztráta peněz ze státního rozpočtu v kapsách funkcionářů, nelegální obchody, nefungující systémy a mnohé další tedy stojí za obrovskou chudobou, nemocemi a celkovým sociálním a ekonomickým rozvratem země.

4.2 Důsledky konfliktů a současných problémů v Demokratické republice Kongo

- **Rozpad státních orgánů a selhání bezpečnostních složek**

Útoky na silnici, opakované znásilňování, drancování a vraždění téměř stále zůstávají bez trestu, protože stát prakticky postrádá veškerou moc. V zemi panuje stav blízký anarchii, vládne zde hospodářská recese a sociální nejistoty společně s rozpadem státních orgánů. Soudnictví a armáda nefungují.

---

⁵³ UNDP, 2009

Bezpečnostní složky v zemi, které mají na starost chránit práva občanů, se bohužel dopouští jejich porušování. Často jsou jimi právě vojáci konžské armády – FARDC, kteří jsou zodpovědní za vážná porušení lidských práv. Dosud používají vojáci často nepřiměřeně sílu. Za toto byli zřídkakdy potrestáni. V roce 2004 vstoupil v platnost zákon, který reguluje a sjednocuje armádu, podle něj mají být hlavní ozbrojené skupiny (i rebelských skupin) integrovány do armády. Ta však neustále bojuje s povstaleckými skupinami, proto není schopna bránit jak sebe samotnou, tak ani obyvatelstvo v zemi. Zároveň, je sama zodpovědná za porušování lidských práv proti civilistům. Policie byla také za tato porušování zodpovědná. Problémem je pravděpodobně nízká motivace policistů a soudců k tomu, aby tyto případy řešili. Dostávají totiž od státu velmi nízké platy. S tím zároveň souvisí obrovská korupce. Platí zde tedy heslo: „Kdo zaplatí, pro toho policie pracuje.“⁵⁴

Profesionalita policie se zlepšila v průběhu roku 2006. Policisté podstoupili trénink, mnozí z nich přímo u mise OSN MONUC. I přesto však stále přicházely zprávy o porušování lidských práv ze strany policie. Tajná služba působící v Demokratické republice Kongo byla taktéž odpovědná za nedodržování lidských práv. Existují také kmenové soudy, které mohou být pod vlivem místního vůdce. Tyto soudy jsou dostupné téměř všem obyvatelům země, ale jejich soudci mohou diskriminovat ženy a nemusí vždy udělit přiměřený trest.⁵⁵

Failed state – zhroutený stát

Zhroutený stát (failed, collapsed) je stát, jehož vláda ztratí kontrolu nad svým územím a není schopna svým obyvatelům zajistit základní potřeby, a to ochranu lidských práv, obranu státu, fungování státní správy nebo sociální služby. Hlavními příznaky zhrouteného státu jsou přelidněnost, nemoci, političtí uprchlíci a ekonomičtí migranti, nedostatek zdrojů, sílící moc soukromých armád a mezinárodních zločineckých kartelů. Tyto státy bohužel

---

⁵⁴ Klicperová, 2009

⁵⁵ UNHCR Global Appeal 2009 (update), 2009

čelí nedostatečné pozornosti ze strany mezinárodního společenství. Zhroucené státy rovněž ohrožují okolní, dosud stabilní státy v regionu.⁵⁶

Důsledky působení těchto zhroucených států jsou destabilizace jednotlivých oblastí regionů, velké počty mrtvých obyvatel, zhroucení státní správy, systému zdravotnictví, vzdělání, zhroucení hospodářství, zvyšující se počet uprchlíků do jiných států a problém vnitřně přesídlených osob.

Základní znaky zhrouceného státu:

- zhroucení státní struktury, změny ekonomického charakteru
- občané ztrácí vliv na fungování státu
- centrální vláda není schopná kontrolovat celé území svého státu a zpravidla vykořisťuje obyvatelstvo (jednou z příčin bývají často boje o nerostné bohatství – ropa, diamanty, nerostné suroviny atd.)
- centrální vláda většinou soupeří s různými skupinami, které mají často větší vliv na život obyvatel než centrální vláda
- hospodářství postihují ekonomické vlivy jako inflace či hyperinflace, odliv zahraničních investorů
- humanitární krize, porušování lidských práv, s tím související nárůst kriminality
- nárůst ilegálního vystěhovalectví
- ohrožení globální bezpečnosti (ve zhroucených státech vzniká ideální místo např. pro výcvik teroristických skupin či distribuci drog do zahraničí apod.)
- trvalý stav – zhroucené státy se zpravidla z vnitřní krize nevymaní, a jestliže ano, tak v horizontu několika let

INFOBOX 2⁵⁷

- **Uprchlíci, vnitřně přesídlené osoby a humanitární krize**

Neustálé vnitrostátní a regionální ozbrojené konflikty postupně ovlivnily především regiony na východě země, provincie Severní Kivu, Jižní Kivu a Katanga, stejně tak Ituri, což vyústilo v pohyb mnoha obyvatel tohoto území.

⁵⁶ Asociace pro mezinárodní otázky, 2007

⁵⁷ Asociace pro mezinárodní otázky, 2007

Mnozí žijí v buši, bez důstojného obydlí, vody, lékařské péče, nebo potravin a jsou vystaveni nepřetržité hrozbě násilí. Problémem je jejich návrat a potřeby k tomu, aby se dokázaly opět integrovat do komunit. Další uprchlíci se stáhli do vesnic, kde žijí s místní populací, nebo žijí v uprchlických táborech. Pro tyto uprchlíky je velmi obtížné znovu získat zpět své nemovitosti, což jsou především domy a pozemky.

Vnitřně přesídlené osoby v oblastech Severní Kivu čítaly v roce 2006 100 000 a v roce 2006 přibylo dalších 113 000 vlivem bojů gen. L. Nkundy a dalších ozbrojených skupin.⁵⁸ Od konce srpna 2008 byli v důsledku intenzivních bojů mezi armádami povstalců gen. L. Nkundy a vojáky konžské armády a jejich spojenců přinuceni další lidé opustit své domovy. Ti se rozptýlili na obrovské, nehostinné ploše bez přístupu k přístřeší, vodě, jídlu a lékům. V červnu 2008 bylo ve východní části Konga 1 250 000 vnitřně přesídlených osob, 68% z nich v provincii Severní Kivu.⁵⁹

Kvůli bojům začala uprchlická krize narůstat, celé rodiny i s dětmi musely opustit své domovy. Obyvatelstvo ztratilo své základní potřeby jako přístřeší, jídlo, osobní bezpečí, zdraví, vzdělání a přístup k čisté vodě. Během této doby lidé žili pouze z minimálního množství potravin, které se jim podařilo sehnat. Mnoho lidí v takovéto situaci, bylo odkázáno na pomoc přicházející z Mezinárodního výboru Červeného kříže. Humanitární pracovníci působí v zemi již mnoho let. Zejména ti z uskupení, jako je Mezinárodní záchranný výbor, musejí jednat se všemi stranami konfliktu, protože civilisté v nouzi se nachází na různých místech. Humanitární pracovníci k těmto lidem nemají pokaždé snadný přístup, proto se k nim mnohdy pomoc jen těžko dostane a v některých případech už bohužel pozdě.⁶⁰

Humanitární organizace se snažila vyjednat bezpečný přístup do oblastí ovládaných rebely, kde byla situace nejkritičtější. Po vypuknutí těžkých bojů však často dochází k přerušení humanitární pomoci.

---

⁵⁸ Tóthová, 2006

⁵⁹ UNHCR Global Appeal 2009 (update), 2009

⁶⁰ Human Rights Watch, 2008

- **Násilí na ženách a dětech**

Znásilnění žen bylo pácháno jako válečný zločin během různých ozbrojených konfliktů ve východních provinciích Demokratické republiky Kongo, Severní a Jižní Kivu. První případy znásilňování se objevily v oblasti východního Konga asi čtyři roky po genocidě ve Rwandě. Tento způsob násilí během konfliktu byl již od počátku považován za závažný důsledek boje, praktikován a akceptován různými stranami v konfliktu. V dnešní době, v určitých částech země, ženy a děti snášejí znásilňování, které většinou zůstává nepotrestáno kvůli slabému právnímu systému a neúčinnosti soudního systému. Narušená společnost a obecné násilí napomáhá vytvoření prostředí, které sexuálnímu násilí prospívá. Rostoucí počet žen v čele domácnosti a dále také vysídlování jsou společnými jevy konfliktních situací. Tito civilisté jsou pak vystavováni různým formám sexuálního násilí. Občas je praktikováno těmi, kteří mají plnou moc k ochraně obyvatelstva.

V zemi jsou již miliony mrtvých a statisíce znásilněných civilních obyvatel.⁶¹ Právě žen a dětí, kterým je veškeré nerostné bohatství k ničemu, doplácí na válku nejvíce. Počet znásilněných na východě Konga za posledních deset let, podle statistik OSN, překročil 200 tisíc.⁶² Realita je však ještě daleko horší.

Největší počet znásilnění mají na svědomí vojáci, policisté a rebelové. Podle zvláštní velvyslankyně OSN Yakin Ertürk páchají zhruba pětinu případů příslušníci konžské armády a policie. Podle statistik OSN je na východě Konga denně znásilněno čtyřicet žen. Třináct procent z nich je mladších 14 let, tři procenta na následky znásilnění zemřou. Světová banka vypracovala na toto téma studii a zjistila, že na východě Konga je přes dvacet procent HIV pozitivních, což je skoro dvacetkrát víc, než průměr v jiných částech země.⁶³

---

⁶¹ Kutilová, 2008

⁶² UN News Centre, 2008

⁶³ Klicperová, 2009

Znásilňování se tak stalo válečnou zbraní v konžských konfliktech. Je to určitý způsob, jak ponížit ženu a zničit rodinu a s tím i její vazby, protože podle tamějších zvyků, muž vykáže takovou ženu i s dětmi z domu, jestliže byla nevěrná a to i tehdy, jestliže byla znásilněná. V e společnosti tak roste brutalita a násilí páchané zejména na ženách. V posledních době také vzrostl počet žen znásilněných civilisty. Jen málo případů znásilnění skončí u soudu, proto se tato forma násilí stala jistou normou a zároveň něčím běžným, co vlastně lidem už přijde normální.

- **Zdravotní a další sociální důsledky**

V důsledku chaotické vnitřní politiky nejsou mezinárodní společnosti a obchod ochotny se v zemi jakkoliv angažovat. Země není schopna vyrábět dostatek potravin vlivem nedostačujícího využívání zemědělství, jehož příčinou je především špatná dopravní infrastruktura a technická vybavenost agrárních strojů. Nedostatečná je rovněž ochrana životního prostředí a zemědělských ploch, které jsou narušovány důlním průmyslem. Strach z napadení ozbrojenými skupinami brání lidem své zemědělské pozemky obdělávat.

Zhoršily se také hygienické podmínky a omezil se přístup k pitné vodě pro utečence, jejichž většina žila ve vzdálených nedostupných oblastech, což vedlo ke zvýšení počtu přenosu cholery. Centrální část Demokratické republiky Kongo byla opět zasažena epidemií smrtícího viru Ebola. Světová zdravotnická organizace varovala před vypuknutím epidemie, vzhledem k velkému množství uprchlíků žijících v katastrofálních hygienických podmínkách, často bez jídla a pitné vody. Velké množství obyvatel země je nakaženo virem HIV, což vytváří závažnou zdravotnickou krizi. V zemi je velký nedostatek léků, jak k léčbě HIV, tak k běžně léčitelným nemocem. Lidé nemají dostatečný přístup k základním zdravotnickým službám, nedostává se jim prevence a proto drtivá většina umrtí je na běžně léčitelné nemoci. Dětská a mateřská úmrtnost je také proto velmi rozšířená.⁶⁴

---

⁶⁴ War Child, 2010

V důsledku konfliktů se ocitá mnoho dětí na ulici. Rodiny již nejsou schopny se o své děti postarat, nemohou jim zajistit vzdělání. Proto je posílají za prací, aby přispěly do domácího rozpočtu. Velmi časté jsou ale také případy, kdy rodiče byli zabití nebo podlehlí nemoci. Rovněž bývají děti obviňovány z čarodějnictví, a proto jsou ze své společnosti vyloučeny. Děti se tak na ulici ocitají ne svou vinou. Jsou odkázány samy na sebe, živí se sběrem odpadků, zaplétají se do drogových gangů. Stávají se členy ozbrojených skupin, kde jsou se zbraní v ruce naučeni zabíjet. Rebelové z ozbrojených skupin berou do svých řad právě děti, protože ty nemají plně vyvinutý smysl pro nebezpečí, takže je velmi snadno převychovají a pošlou do boje. Do boje je však v některých případech posílají i samotní rodiče, a to v důsledku extrémní chudoby, z ideologických důvodů, nebo také proto, že se chtějí pomstít za smrt rodinného příslušníka. Psychologický vývoj dítěte a nové generace je tedy významně narušen. Děti nemají vlivem konfliktů a dalších problémů přístup ke vzdělání. Školy bývají poškozené nebo zničené, jejich učitelé utíkají, bývají zabití nebo jsou také nuceni vstoupit do boje.⁶⁵

- 5,4 mil. lidí zemřelo v důsledku konfliktů v Demokratické republice Kongo
- největší počet obětí ze všech konfliktů od 2.světové války
- 2,7 mil. mrtvých dětí
- 1 z 5 dětí zemře před dosažením 5-ti let věku
- průměrná délka života je 47 let (ve srovnání s Velkou Británií 79 let)
- vláda poskytuje průměrně 2 dolary ročně na zdravotní péči pro své občany (ve srovnání s Velkou Británií 2 939 dolarů)
- v Demokratické republice Kongo (63 mil. obyv.) umírá každý rok více dětí do 5 - ti let věku než v Číně (1,325 mld. obyv.)
- více než 200 000 žen a dívek bylo obětí znásilnění nebo sexuálního násilí
- více než 1 mil. lidí byl nucen opustit své domovy
- přibližně 20 000 vojáků OSN, největší mírová mise na světě
- podle Indexu lidského rozvoje (Report OSN 2009) se řadí Demokratická republika Kongo na 176. místo ze 182 zemí.

INFOBOX 3⁶⁶

⁶⁵ War Child, 2010

⁶⁶ War Child, 2010

5 Současný život a současné problémy v Demokratické republice Kongo

Jak už bylo zmíněno v úvodu, vleklé nepokoje na území Demokratické republiky Kongo mají svůj původ v etnických bojích a následně v úsilí získat moc nad nerostnými zdroji země. Demokratická republika Kongo se i dnes stále zmítá v neustálých silných konfliktech vedených mezi vládními vojsky a rebely, zejména v provincii Severní Kivu na východě země. I přes všechny snahy mezinárodního úsilí, které přetrvávají až do současnosti, je nuceno mnoho lidí utíkat před násilím. Humanitární krize vrcholí a kvůli obrovskému chaosu v zemi už obyvatelé Konga téměř vůbec neznají mír.

Poslední válečný konflikt, jehož se účastnilo několik cizích armád, byl sice oficiálně ukončen v roce 2003, nicméně rozbroje na území Konga trvají i nadále. Obětí tohoto nekončícího konfliktu je již katastrofální počet. Nejedná se přitom jen o přímé oběti války, ale jsou jimi také lidé, kteří podlehlí hladomoru nebo nemocem, což jsou časté následky války.

I přesto, že má OSN v Kongu umístěn největší počet svých vojáků, stav v zemi se bohužel žádným zásadním způsobem nemění. OSN svým dosavadním postavením v průběhu nepokojů navíc ještě napomáhá neklid rozdmýchat. Díky materiální a logistické podpoře oficiální konžské armády FRDC se vojáci OSN do konfliktu zapojili de facto na její straně, čímž si automaticky vysloužili nepřátelský postoj milicí Hutu.

Současný konflikt v Demokratické republice je rozhodně považován za nesmírně složitý. Síla a zároveň slabina Konga leží v jeho nerostném bohatství, vyskytující se v převážném množství na východě země. Jednotlivé ozbrojené skupiny v Demokratické republice Kongo bojují o to, kdo bude zdroje nerostů ovládat. Nerostné bohatství se ze země dostává ilegálně přes řadu překupníků a suroviny putují do společností sídlících ve vyspělém světě.

Na východě země již několik generací nezná v podstatě nic jiného, než neutuchající boje a platí zde odvěké pravidlo, že násilí plodí opět jen násilí. Během válečného konfliktu se logicky nemůže dařit zemědělství, ačkoliv Kongo je mimořádně úrodnou zemí. To vede k nedostatku základních potravin. Vesničané se rovněž bojí chovat velká domácí zvířata, protože ta bývají snadným cílem při loupežných přepadeních vesnic jednotlivými vojenskými frakcemi.

Jedním z nejzávažnějších důsledků války a zároveň v současné době největším problémem Demokratické republiky Kongo je, podle tvrzení mnoha mezinárodních organizací, například Lékařů bez hranic, násilí páchané na jejím obyvatelstvu.

V konfliktech, které se udály nedávno nebo ještě stále trvají, začíná být sexuální násilí pácháno v rozsáhlém a brutálním měřítku. Sexuální násilí může být provozováno jako zbraň ve válce, jako část vojenské strategie jak ponížit nepřítele a zničit komunity. Je tedy používáno z vojenského důvodu a pro politická vyústění. Může být použito jako odměna pro vojsko, nebo jako motivace. Také může být určitou formou mučení, někdy také určenou k ponížení mužů v určité komunitě. Systematické znásilňování může donutit celou komunitu k vystěhování. Lze jím také úmyslně rozšiřovat virus AIDS jako biologickou zbraň.

Mnohé případy znásilnění byly zaznamenány především na východě země v provinciích Severní a Jižní Kivu, východní Maniemě a Kalémii (Katanga). V provincii Severní Kivu se znásilnění stalo novou zbraní ve válce.

Ženy zůstávají těmi nejvíce ovlivněnými bytostmi tohoto činu a existuje mnoho následků pro ženské oběti a celé komunity.⁶⁷ Jen v roce 2008 bylo v Severním a Jižním Kivu na východní straně Demokratické republiky Kongo napočítáno 6 700 obětí sexuálního zneužití.⁶⁸ Podle obětí se útoky odehrály během každodenních aktivit stejně jako při rozsáhlých útocích a násilném

---

⁶⁷ Amnesty International, 2010

⁶⁸ MSF Activity Report 2008, 2008

vytlačování. Ačkoliv jsou primárním cílem sexuálního násilí ženy a dívky, muži a chlapci mohou být také oběťmi znásilnění. Tato menšina je nicméně často nepoznaná a dostává se jí jen málo péče a ochrany. Sexuální násilí proti mužům zahrnuje znásilnění, sexuální mučení a sexuální otroctví. Formou násilí specificky páchaného na mužích je nucení ke znásilňování členů rodiny, což je praktika známá jako vynucený incest, kde jak pachatel, tak oběť jsou oběťmi násilí.⁶⁹

Násilí proti ženám se v Demokratické republice Kongo objevuje v různých formách a v souvislostech široce ovlivněných socio-kulturními faktory, diskriminujícími zákony, etickými konflikty, válkami, špatnou vládou, atd.⁷⁰ Násilí namířené proti ženám je patrné na různých úrovních, v rodině, ve společnosti a na státní úrovni. Několik závažných případů násilí namířeného proti dětem ve formě sexuálního násilí je pácháno soukromými osobami jako rodiči, nebo jinými příbuznými, sousedy, atd.

Může se jednat o fyzické, psychické, sociální, kulturní, ekonomické, ústavní nebo politické násilí. Fyzické násilí je tou nejviditelnější formou násilí. Psychické násilí je obecně založeno na předsudcích vůči konžským ženám, bez ohledu na stupeň vzdělanosti nebo sociální pozici a může utlumit jejich osobní naplnění. Takové předsudky posouvají ženy na druhotnou pozici ve společnosti. Výsledkem je odmítání, opuštění a vyloučení žen a jejich dětí ze společnosti.⁷¹

Všechny znásilněné ženy a děti, které přežily brutalitu pachatelů takového násilí a nyní potřebují náročnou gynekologickou operaci, jsou umístěny v nemocnicích zřízených nevládními organizacemi ze zahraničí v provinciích Severní a Jižní Kivu. Tyto operace provádí pouze dvě takovéto nemocnice, které se nachází ve městech Goma a Bukavu a obě patří právě mezinárodním nevládním organizacím. Například nemocnici pro ženy ve městě Goma provozuje nevládní organizace HEAL Africa. „Obě však jsou

---

⁶⁹ MSF Activity Report 2008, 2008

⁷⁰ Amnesty International, 2010

⁷¹ Human Rights Watch, 2008

velmi přeplněné, denně tam totiž přichází až deset znásilněných žen. Na operaci stále čeká 120 až 140 žen.⁷² U těchto žen mnohdy dochází k velmi závažnému fyzickému a fyziologickému poškození a tím nejsou ženy vůbec schopny normálního způsobu života. Avšak tyto nemocnice nemají dostačující kapacitu, aby se dostalo péče pro všechny poškozené ženy, proto jich stále velký počet trpělivě čeká, až se dostane řada i na ně.

Těmito zdravotními následky bohužel celé utrpení obětí nekončí. Velkým problémem je totiž jejich návrat do svých komunit. Podle místních zvyků, manželé a rodiny tyto znásilněné ženy odsuzují a ty bývají v podstatě vyloučeny ze společnosti. Obvykle ztratí šanci vrátit se domů a dokonce nemají možnost ani dalšího sňatku. Existují také rodiny a jejich široké okolí, které znásilněné ženy nutí, aby se provdaly za muže, který je znásilnil nebo aby se místo podání žaloby nechaly uplatit. Proto je stále i dnes velmi častým jevem prohlubování narušeného psychického stavu žen, které se o svých hrozivých zkušenostech bojí mluvit.

Ty, které již podstoupily operaci, navštěvují během nutné rehabilitace nemocniční šicí dílny. Jiné ženy se zase učí číst a psát, něco vyrábět atd. Přitom si polepší i po finanční stránce, protože umí něco navíc, co ostatní neumí.

Bohužel i nadále největší počet případů násilí páchá jak konžská armáda FARDC, která by naopak měla své obyvatelstvo chránit, tak také skupiny civilistů. I přes všechny snahy jak místních, tak mezinárodních institucí dochází ke stíhání pachatelů v naprosto zanedbatelném počtu případů. Jen v oblasti východního Konga bylo už znásilněno přes 200 000 žen.⁷³ Podle zpráv OSN, jen konflikty, které se udály v provincii Jižní Kivu, kde žije pět miliónů lidí, bylo v roce 2009 znásilněno 5000 žen.⁷⁴ V této souvislosti se začíná hovořit až o genocidě na ženách.

---

⁷² Člověk v tísní, 2008

⁷³ Člověk v tísní, 2008

⁷⁴ UN News Centre, 2009

Společné rwandsko-konžské vojenské operace v severní části oblasti Severní Kivu, v okrese Lubero vedly k ohromnému vysídlení obyvatel. V průběhu roku 2009 docházelo ke střetům mezi armádou a FDLR hned v několika oblastech. Na začátku března došlo v oblastech Kirumba, Kayna a Kanyabayonga k napadení vesnic právě ze strany FDLR, které často doprovázelo drancování. Lidé byli vystěhováni kvůli této nové etapě násilí, nebo z důvodů obav z hrozícího násilí. Rovněž ozbrojené útoky vůči humanitárním pracovníkům donutily například týmy Lékařů bez hranic, kteří se dokážou neustále přizpůsobovat měnícím se potřebám, dočasně pozastavit rozsah činnosti v některých oblastech provincie Severní Kivu.

„Představitelé vlád Rwandy a Konga překonali vzájemnou nedůvěru a v lednu 2009 zahájili společnou vojenskou operaci s cílem rozpustit FDLR, ale podle zpráv humanitárních organizací a pozorovatelů došlo jen k minimálnímu oslabení rebelů, naopak aktivita vlád je vyprovokovala k páchání nových zvěrstev. Znásilňování, drancování a vlna novodobého otroctví se vzedmuly na východě Demokratické republiky Kongo, civilní obyvatelstvo se tak opakovaně ocitlo v centru násilností, jejichž intenzita se podle výzkumu organizace Oxfam během října a listopadu zvýšila. Násilí a nejistoty podle OSN vyhnaly ve východním Kongu v roce 2009 prozatím více než 800 000 lidí. Tito lidé tak následovali 250 000 lidí, kteří byli nuceni opustit své domovy po útoku povstalců na hlavní město provincie v říjnu a listopadu roku 2008.“⁷⁵

V lednu následujícího roku 2010 zadržely spojené rwandsko-konžské jednotky vůdce tutsijských rebelů generála Laurenta Nkundu. Gen. L. Nkunda byl údajně zajat na území Rwandy, když se pokoušel postavit na odpor armádním jednotkám operujícím na východě Konga. Generál konžské armády Bosca Ntaganda prohlásil, že sesazuje vůdce rebelů Laurenta Nkundu. Na základě jeho zatčení v průběhu ledna roku 2010 oznámili

---

⁷⁵ Human Rights Watch, 2008

vojenští velitelé tutsijských povstalců zastavení bojových akcí proti konžské armádě ve východních provinciích Demokratické republiky Kongo.⁷⁶

Dnes je čtvrt milionu lidí na útěku, přičemž bezmála polovina z nich je na území ovládaném vzbouřenci a nemá téměř žádný přístup k pomoci.⁷⁷ Lidé trpí nedostatkem potravin, obydlí, nezávadné vody a dalších hygienických potřeb, lékařské péče. Nedostává se jim dostatek vzdělání. Ženy a dívky potřebují ochranu před sexuálním násilím, které propuká, jakmile jsou rodiny vyhnány z domovů.

Celou zemi sužují etnické rozdíly, které tvoří nepřekonatelnou překážku národního sjednocení, pokračující občanská válka a zkorumpované vedení, které okradlo a nadále okrádá zemi o její bohatství a má rovněž za následek rozpad infrastruktury a nedostatek sociálních služeb. V roce 1994 tehdejší Zair patřil k nejchudším zemím světa. Situace se dále zhoršila po roce 1998 v důsledku občanské války. Současná vláda zahájila reformu podporovanou subvencemi od Mezinárodního měnového fondu a Světové banky.

Problémem současnosti se ale také stává závislost obyvatel Konga na zahraniční rozvojové pomoci, která je poskytována zdarma. Lidé v zemi se tedy jen těžko mohou vymanit z neustálých problémů, jak sociálních, tak ekonomických, jestliže tato jejich závislost neustále roste.

---

⁷⁶ Týden, 2009

⁷⁷ Human Rights Watch, 2008

Bohužel se v médiích v celosvětovém měřítku, a tedy i v rámci České republiky příliš nemluví o nepokojích na území Demokratické republiky Kongo. Svět tedy ani nemá příliš povědomí o rwandské genocidě, kterou OSN nedokázalo zastavit, a tedy ani o přesunu konfliktu ze Rwandy do východokonžských provincií Severní a Jižní Kivu. Avšak už nic není slyšet o obětech na životech v Demokratické republice Kongo.

Podle informací velvyslanectví Demokratické republiky Kongo se většina obyvatel České republiky o situaci ve východním Kongu příliš nezajímá. Příčinou toho může být skutečnost, že obě země na sebe neměly v minulosti historické a příliš ani ekonomické vazby. V současnosti nejsou známy žádné formální spolupráce či partnerství mezi Českou republikou a Demokratickou republikou Kongo. Snad pouze některé subjekty v podnikatelských sférách navzájem spolupracují. Ty se ale klidně mohou stát budoucím základem pro širší oficiální spolupráci mezi těmito dvěma zeměmi.

INFOBOX 4

5.1 Řešení současných nejzávažnějších problémů v Demokratické republice Kongo

V zemi působí mnoho vládních a nevládních organizací ze západních zemí. Ty vysílají do země nejrůznější mise, jejichž povinností je poskytovat pomoc prostřednictvím svých projektů. Jedná se o mise především bezpečnostní a humanitární, ale také rozvojové. Vyspělé západní země se tak aktivně podílejí například na pomoci obyvatelstvu při válečných konfliktech, pomáhají v rozvoji ekonomické a sociální infrastruktury. Prostřednictvím svých projektů dotují například místní nemocnice, aby operace znásilněných žen, což je velmi závažným problémem současné Demokratické republiky Kongo, mohly být prováděny zdarma. Rozsáhlost a závažnost problému podtrhuje dále skutečnost, že tyto organizace rovněž budují různá rehabilitační zařízení a další centra, která se snaží obětem sexuálního násilí pomoci po psychologické stránce, a také se zpět začlenit do komunit, což je v dnešní době velmi složité. Další snahou organizací je pomoc lidem v boji se zákeřnými nemocemi, zlepšení jejich ekonomické situace a tím snížení

sociální nerovnosti. Důležitou snahou je rovněž podpora zlepšení politické a bezpečnostní složky.

Mezinárodní nevládní organizace, které se zapojují do rozvojové a humanitární pomoci v Demokratické republice Kongo jsou například Beati i costruttori di pace (Blahoslavení pokojní), z Itálie. Jedná se o národní sdružení dobrovolníků založené katolickým knězem, Albino Bizzottem v Padově v roce 1985. Jejím cílem je zvýšit povědomí o nutnosti odzbrojení a odstranění války. Další nevládní organizací je HEAL Africa, která podporuje udržitelnost sociálních struktur a tvorbu komunit. Nevládní organizace Les Bons Samaritans pomáhá obyvatelům nejvíce ohrožených východních provincií Demokratické republiky Kongo v zajištění základní zdravotní péče. Rovněž poskytuje psychologickou pomoc, buduje různá zařízení, například dílny, za účelem zvyšování pracovní aktivity a vzdělávání. Jednou z podobných organizací je také česká společnost Člověk v tísni, která zřizuje pro ženy centra napomáhající k uplatnění se ve společnosti. Nejčastěji je tato pomoc koncentrovaná do hlavních měst provincií Severní a Jižní Kivu, Bukavu a Gomy. Organizace ODIFEC se snaží pomáhat konžským ženám a dětem zasaženým válkou. Tato nevládní organizace pomáhá obětem války znovu se zapojit do normálního života, získat ztracené sebevědomí a pocit sounáležitosti k místním komunitám. Rovněž v České republice pořádá různé doprovodné projekty, kterými jsou například semináře, taneční vystoupení nebo ukázky kmenových masek a tradičního oblečení, čímž se snaží podporovat svou kampaň zaměřenou na zvýšení informovanosti veřejnosti o násilí, které probíhá ve východní části Konga. V současné době působí v Demokratické republice Kongo také české nevládní organizace, a to převážně nevládní organizace Člověk v tísni. Tato organizace zde má stálou misi a iniciuje projekty na pomoc znásilněným ženám. Neustále finančními prostředky napomáhá k dalšímu vybavování východokonžských nemocnic, či se snaží obětem znásilnění zajistit možnost samostatného výdělků.

Významnými organizacemi, které se aktivně podílejí na pomoci obyvatelstvu Demokratické republiky Kongo, jsou:

- **UNHCR – Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky**

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky – UNHCR je součástí mezinárodní organizace Spojených národů. Podílí se na koordinaci humanitární pomoci v rámci mechanismu OSN Country Team pod vedením humanitárního koordinátora a náměstka zvláštního zástupce generálního tajemníka - MONUC. Součástí celkové organizace jsou humanitární akční skupiny, národní a provinční výbory, národní a provinční sdružení, Prováděcí a Plánovací týmy, které podporují Stabilizační plán. UNHCR mimo jiné podporuje program pro mír, stabilitu a rozvoj *Amani*, vytvořený mírovou konferencí v Gomě a úzce provázaný s komisí Nationale pour les Réfugiés a dalšími příslušnými místními orgány.⁷⁸

Řešení problému s vnitřními uprchlíky v Demokratické republice Kongo je klíčovou úlohou UNHCR, a to především po roce 2007, kdy došlo k rozsáhlé explozi vnitřního vysídlení.⁷⁹

Hlavním cílem organizace je trvalé začlenění uprchlíků a vnitřních uprchlíků a také podpora reintegrace konžských navrátilců, i přes rozsáhlou devastaci a destrukci oblastí, nedostatečnou infrastrukturu, základní úroveň sociálních služeb, stejně jako slabou správní a společenskou hierarchii a nedostatek ekonomických příležitostí. Předmětem zájmu zůstávají hlavní problémy, kterými jsou přístup ke zdravotní péči, vzdělání, přístřeší a potravinám.

UNHCR dále zajišťuje přístřešky pro uprchlíky, podporuje jednotlivé komunity, věnuje se podpoře živobytí, zajišťuje informace pro uprchlíky a IDPs a informuje je o situaci v jejich rodných domovinách. Dále se zasazuje o snížení poplatků a tím o lepší přístup ke zdravotní péči a vzdělání u

---

⁷⁸ UNHCR Global Appeal 2009 (update), 2009

⁷⁹ UNHCR Global Appeal 2009 (update), 2009

navrátilců.⁸⁰ UNHCR monitoruje situace, při kterých jsou porušována lidská práva, vytváří bezpečnostní zóny pro civilisty. Posiluje doporučené mechanismy pro řešení sexuálního a genderového násilí a váže je na právní systém státu. Pro oběti sexuálního násilí pořádá kampaně s cílem zastavit jejich stigmatizaci a rovněž jim poskytuje právní, ekonomickou a psychosociální podporu. Rovněž se snaží chránit životní prostředí tak, že zajišťuje přemístění vnitřních uprchlíků na místa, při jejichž výběru se přihlíželo k životnímu prostředí.

---

⁸⁰ UNHCR Global Appeal 2009 (update), 2009

Klíčové cíle UNHCR v Demokratické republice Kongo:

- 1)** dobrovolná repatriace angolských uprchlíků (do konce r. 2007) a zajištění dokladů pro všechny registrované uprchlíky jako první z kroků k začlenění do místní společnosti
- 2)** ochrana, společně s obnovením a integrací společenských vazeb, které umožní dosáhnout klíčových úspěchů
- 3)** omezení násilí a porušování lidských práv v prioritních-vybraných oblastech, zadržení pachatelů zodpovědných za své činy
- 4)** vytvoření monitorovacích a informačních mechanismů pro sexuální a gender násilí a dostupná podpora a právní pomoc obětem tohoto typu násilí
- 5)** uplatnění práva na návrat pro uprchlíky, nesmí docházet k nuceným návratům
- 6)** spory jsou řešeny mírovou cestou a uprchlíkům je navrácen jejich majetek, získají doklady totožnosti
- 7)** přístup k bydlení, zdravotní péči a vzdělání pomáhá zlepšovat životní podmínky v oblastech návratu
- 8)** UNHCR účinně přispívá ke vzniku mechanismů sloužících k řešení mimořádných událostí
- 9)** došlo ke snížení počtu bezpečnostních zásahů v lokalitách IDP
- 10)** vnitřní uprchlíci jsou registrováni a monitorováni, relevantní údaje jsou pravidelně aktualizovány
- 11)** dojde k zajištění zdravotních standardů a pomoci pro vnitřní uprchlíky;
- 12)** nekontrolované kácení lesních porostů v okolí táborů-shromaždišť vnitřních uprchlíků se sníží; 60 % uprchlíků používá úsporná kamna

INFOBOX 5⁸¹

- **Médecines sans frontières – Lékaři bez hranic**

Lékaři bez hranic (MSF) pracují v Demokratické republice Kongo, stejně jako v dalších zemích světa, ve kterých se válčí nebo přetrvává neutěšená situace. Pomáhají lidem, jejichž život ohrožuje násilí, či katastrofy především v důsledku ozbrojených konfliktů, epidemií, podvýživy, absence zdravotní

⁸¹ UNHCR Global Appeal 2009 (update), 2009

péče, nebo přírodní katastrofy. Organizace Lékaři bez hranic často získávají finanční podporu ze soukromých darů. To organizaci umožňuje rychle reagovat a poskytovat každý rok neodkladnou lékařskou péči lidem v zemích, kterým se ze strany mezinárodního společenství věnuje malá pozornost.

Lékaři bez hranic pracují podle zásad nezávislosti, nestrannosti a neutrality. Je důležité, že neutrální postoj organizace vnímají všechny strany konfliktu. To je rozhodující pro pomoc potřebným lidem. Pro práci týmu Lékařů bez hranic je důležitá podpora většiny světové veřejnosti. Jejich týmy poskytují zdravotní a humanitární pomoc lidem postiženým probíhající krizí ve východním Kongu. Rozsah této humanitární krize v Kongu je extrémně veliký. V zemi působí již od roku 1981.⁸²

Od roku 1992 působí Lékaři bez hranic v oblastech Severní a Jižní Kivu. Lékařské týmy provádí naléhavé chirurgické operace, léčí poranění, včetně střelných rán a popálenin; provozují mobilní kliniky, aby se lékařská péče dostala i do vzdálených oblastí, kam byli nuceni uprchnout civilní obyvatelé. Dále zajišťují zdravotní péči v nemocnicích a zdravotních střediscích, reagují na problémy, jakými jsou epidemie cholery, poskytují zdravotní péči obětem sexuálního násilí a také poskytují psychologickou podporu lidem traumatizovaným válečnými událostmi.

Léčba HIV/AIDS a dalších pohlavně přenosných nemocí je hlavní náplní práce Lékařů bez hranic v Kongu. V Bukavu v oblasti Jižní Kivu, MSF zajišťují komplexní péči zahrnující poradenství, testování a léčbu doprovodných infekcí, stejně jako antiretrovirovou léčbu (ART). Na dvou klinikách otevřených v severo-východních městech Kisangani poskytují komplexní lékařské konzultace pro lidi postižené válkou. Lékařskou péči doplňují vzdělávací projekty zaměřené na zdravotní výchovu v oblasti přenosu a prevence pohlavně přenosných infekcí HIV a sexuálního násilí. V červenci 2005 bylo otevřeno nové centrum léčby HIV/AIDS v Dungu v provincii Oriental. K tomu se přidala rekonstrukce nemocnice, která byla

---

⁸² Medicines sans frontières, 2008

zničena během bojů, Lékaři bez hranic začali poskytovat základní léčbu a školit místní zaměstnance. Jedním z aspektů vzdělávání se stala léčba trypanozomiázy (spavá nemoc), smrtelné choroby Afriky.

Lékaři bez hranic jsou v současnosti jedinou mezinárodní organizací, která v táborech pracuje na infrastruktuře.⁸³

Webové stránky věnované příběhům lidí, jež žijí ve stínu války ve východním Kongu, byly spuštěny v roce 2008. Tyto stránky - *Condition-Critical.org*, jsou pravidelně aktualizovány příběhy Lékařů bez hranic jejich fotografiemi a ostatními materiály, které zachycují populaci, která prochází krizí.

- **OCHA – Úřad pro koordinaci humanitární činnosti**

Valné shromáždění OSN založilo v roce 1991 tzv. Stálý meziresortní výbor, který se zabývá koordinací mezinárodní reakce na humanitární krize. Koordinátor humanitární pomoci OSN, což je poradce, koordinátor a obhájce v oblasti humanitární činnosti zastává rovněž funkci předsedy Úřadu pro koordinaci humanitární činnosti (OCHA).⁸⁴

Jestliže nastane situace, kdy rozsah poskytované pomoci přesahuje možnosti a mandát jedné agentury, zajišťuje tento úřad poskytování pomoci ze strany OSN. V případech mimořádné situace, tj. katastrofy, vede Úřad pro koordinaci humanitární činnosti mobilizaci a nasazení vojenských i civilních záchranných prostředků z různých zemí a od různých organizací. Tento úřad také obstarává centrální registr obsahující soupis kapacit využitelných pro mezinárodní pomoc. Jestliže nastane krize, má na starost mezinárodní spolupráci, kterou konzultuje s týmy OSN v daných zemích a vede jednání mezi jednotlivými resorty v ústředí OSN tak, aby došlo ke shodě v záležitostech hlavních akčních priorit. Úřad koordinuje mise agentur OSN zaměřené na posouzení rozsahu potřebné pomoci, organizuje setkání dárců, monitoruje stav příspěvků a vydává zprávy o vývoji situace pro dárců a

---

⁸³ Medicines sans frontières, 2008

⁸⁴ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 1991

ostatní aktéry. Dále spolupracuje se svými partnery v rámci humanitárního společenství při vytváření strategií a definici konkrétních problémů, vycházející ze zkušeností získaných při poskytování pomoci. Rovněž zabezpečuje, aby došlo k řešení všech zásadních problémů, i těch, které stojí mimo přímé zaměření humanitárních organizací (př. utrpení vysídlených osob). V neposlední řadě dohlíží úřad nad dodržováním všech humanitárních norem a zásad, a také upozorňuje na další specifické problémy, např. problematiku nášlapných min, přístupu k postiženým obyvatelům atd. Aktuální informace o humanitárních krizích v celém světě poskytuje tento úřad prostřednictvím humanitární internetové stránky Relief Web – www.reliefweb.int.

- **Solidarités international**

Solidarités international je humanitární organizace, která svou činnost zaměřuje na práci s lidmi postiženými konflikty a přírodními katastrofami. Specializuje se především na pokrytí základních potřeb jako potravin a přístřeší. Svou největší pozornost věnuje problémům souvisejícím s vodou, vodními zdroji a také hygienou. Zaměřuje se tedy na nedostatečný přístup k vodním zdrojům, jejich nízkou kvalitu a nemoci jí způsobené. Dále se aktivně podílí na posílení bezpečnosti potravin a poskytuje pomoc v zemědělské činnosti ohroženým rodinám na venkově.

V současnosti působí v 16 zemích: Haiti, Súdán, Čad, Středoafriická republika, Keňa, Somálsko, Burundi, Libérie, Pobřeží Slonoviny, Zimbabwe, Demokratická republika Kongo, Afghánistán, Pákistán, Myanmar, Thajsko a Bangladéš. V minulosti působila také v některých evropských státech, například v Makedonii, Srbsku a Rumunsku. Organizace spolupracuje jak s místními partnery, tak s mnoha zahraničními mezinárodními organizacemi. Jsou jimi například ECHO a EuropeAid z Evropské unie, UNICEF, OCHA, FAO ze Spojených národů a dále se Sdruženými fondy Velké Británie, Švédska, Belgie, Nizozemska, Kanady a Norska.⁸⁵

---

⁸⁵ Solidarités international, 2009

- **CRRDC - La Croix-Rouge de la République Démocratique du Congo**

Červený kříž Demokratické republiky Kongo je humanitární organizace, která je součástí Mezinárodního výboru Červené kříže a Červeného půlměsíce. Všechny akce vzešlé z této organizace jsou řízeny v souladu se sedmi základními principy – humanita, nestrannost, neutralita, nezávislost, dobrovolnictví, jednota a univerzalita.

Cílem Červeného kříže v Kongu je pomáhat potřebným lidem bez ohledu na rasu, národnost, náboženskou příslušnost, sociální postavení a politickou příslušnost, a to, jak v období míru, tak v období války.

Tato organizace vykonává své aktivity celkem v 11 provinciích Konga, avšak v současné době se zaměřuje především na jeho východní oblast, kde její pomoc potřebují lidé poznamenaní válkou.⁸⁶

- **War Child**

War Child je mezinárodní organizace, která je součástí mezinárodní sítě tří nezávislých organizací se stejným názvem a logem. Jedná se o War Child v Holandsku, Velké Británii a Kanadě. Organizace spolupracují společně jako rovnocenní partneři se stejným cílem. War Child usiluje o zlepšení životních podmínek dětí postižených válkou. Jednou z největších ambicí organizace War Child je růst, kterým se rozumí další prohlubování a rozšiřování svého portfolia projektů. Její snahou je rovněž rozvíjet dále své metody práce, a to ve více zemích, než dosud.

Tato organizace v současnosti aktivně pracuje v 10 zemích světa. Jsou jimi například Kolumbie, Izrael, na okupovaných palestinských územích, také v Ugandě a v Demokratické republice Kongo.⁸⁷

---

⁸⁶ La Croix-Rouge de la République Démocratique du Congo, 2009

⁸⁷ War Child, 2008

V Demokratické republice Kongo má War Child své sídlo v provincii Jižní Kivu, ve městě Bukavu. Organizace se v Kongu zaměřuje především na zlepšení psychosociálních poměrů a na lepším přístupu ke vzdělání pro zranitelné a marginalizované děti a mládež, a to v provinciích Severní a Jižní Kivu. War Child podporuje místní partnerské organizace, jakož i místní školy. Ve společné spolupráci s místními organizacemi je War Child schopna nabízet lepší pozici ve společnosti, podporu a zkvalitnění života dětí. Pracují s různými skupinami ohrožených dětí, včetně bývalých dětských vojáků, sirotků, obětí sexuálního násilí, dětí, které byly uvězněny, dětí ulice, dětí obviněných z čarodějnictví, což je v místních komunitách závažným problémem. Mnohé tyto děti jsou přímo postiženy konfliktem. Přišly o rodinné příslušníky, byly svědky obrovského násilí, byly nuceny opustit své domovy a stali se z nich dětští vojáci. Většina těchto dětí v Kongu byla unesena a donucena vstoupit do ozbrojených skupin, zejména do strany místních milic. Některé tyto děti se zapojily do ozbrojených skupin dobrovolně. Důvodem je jejich špatná ekonomická situace, snaží se pomstít za to, co se jim děje nebo touto cestou hledají svou ochranu. Jsou i případy, kdy jsou v tomto činu podporovány svými rodinami.

- **Pomoc poskytnutá ze strany místních obyvatel – případová studie**

Velmi ojedinělým případem a proto tak významným je pomoc přicházející ze stran obyvatel země, a to přímo z nejvíce ohrožené oblasti. Proto tato případová studie jistě stojí za zmínku.

V malé vesnici Bunyakiri, která leží asi 70 km od hlavního města provincie Jižní Kivu – Bukavu, na východě země nachází své útočiště ženy vyloučené ze společnosti proto, že byly znásilněny a společnost je tak odmítla. Bydlí zde ve svém domě řádová sestra Clotilde, která se již deset let stará o znásilněné ženy a děti, kterými jsou z větší části sirotci. Nechává je bydlet na vlastní zahradě a na pozemku patřícím kostelu. Postavila zde spolu s kněžími a lidmi z vesnice domky z hlíny a trávy. Sama si vede záznamy o těchto ženách. V současnosti u ní žije 20 žen ve věku od 12 do 82 let. Další

stovky za ní docházejí pro radu, popovídání a svěření se.⁸⁸ Žijí zde ženy, které byly přepadeny ve svých domovech, okradeny a sloužily jako sexuální otrokyně. Na pozemcích řádové sestry Clotilde a místního kostela pobíhá všude mnoho morčat, což je jejich jediný přísun stravy. Peníze shání velmi těžce, v poslední době má však spojence v české nevládní organizaci Člověk v tísni.

Aktivity velvyslanectví Demokratické republiky Kongo v Praze

Válka ve východním Kongu patří k nejtragičtějším v novodobé historii lidstva. Výstava pořádána velvyslanectvím Demokratické republiky Kongo v České republice, v Praze, která proběhla na jaře roku 2009, byla směřována na nekonečnou válku v Demokratické republice Kongo a její katastrofální dopady na její obyvatelstvo. Na velvyslanectví v Praze byla možnost zhlédnout výstavu zajímavých obrazů a kreseb znázorňujících válečnou situaci v této středoafričské zemi. Výstavy se také aktivně účastnili tanečníci z folklórní skupiny Motema, pocházející z hlavního města Demokratické republiky Kongo, Kinshasy. Během vystoupení tanečníci osobitě upozornili na utrpení znásilňovaných žen ve východním Kongu. Tuto akci uspořádalo velvyslanectví ve spolupráci s neziskovou organizací ODIFEC. Ta použila získané finance z této výstavy kreseb a obrazů od nejrůznějších afrických umělců na svou kampaň, která se týká pomoci lidem z krizových oblastí Demokratické republiky Kongo.

INFOBOX 6

5.1.1 Příklady projektů realizovaných v Demokratické republice Kongo

V této podkapitole uvádím několik vybraných projektů realizovaných nevládními organizacemi působících v Kongu. Projekty se zaměřují na problémy spojené s konfliktem v zemi. Konkrétní popis každého z nich je mírně odlišný, vzhledem k dostupným informacím.

---

⁸⁸ Kutilová, 2008

- **Projekt Člověk v tísní**⁸⁹

Společnost Člověk v tísní realizovala ve spolupráci s místní organizací ve východokonžské provincii Jižní Kivu, regionu Bunyakiri a Mwenga projekt pod názvem „Lékařská, psychologická a ekonomická pomoc obětem sexuálního násilí“. Projekt probíhal v období květen 2008 - prosinec 2010 za finanční podpory Ministerstva zahraničních věcí ČR a také příspěvků Klubu přátel Člověka v tísní. Tento projekt byl první projektem organizace Člověk v tísní v této zemi.

Česká společnost se v rámci projektu podílela na výstavbě domů, v již zmíněných regionech, pro ženy, které se staly oběťmi sexuálního násilí. Byly zde postaveny také chráněné dílny pro tyto ženy, ve kterých vyrábí mýdlo z palmového oleje. Tato mýdla jsou díky způsobu zpracování - převažující ruční výrobě a použití přírodních surovin - označována jako „bio“. Práce se stala pro ženy duševním odpočinkem a také společenskou záležitostí a zábavou. Kromě dílen na výrobu mýdla zde také funguje šicí dílna, ve které ženy šijí školní uniformy. Dále se ve vesnicích nachází farma domácích zvířat a pekárna, která může být ženám nápomocna k drobnému výdělku. Na podzim roku 2009 nově přibyla výroba svíček, neboť v Bunyakiri není elektřina.

V oblasti Mwenga poskytoval Člověk v tísní společně s několika místními organizacemi psychologickou podporu v rámci společných sezení se ženami a jejich rodinami. Ve spojení s touto aktivitou se zaměřil na školení svých pracovníků, čímž mělo dojít ke zkvalitnění poskytovaných služeb. Dále vybavil prostory, ve kterých psychosociální poradna probíhala, aby asistenti byli schopni přijmout a vyslechnout ženy v intimním prostředí.

V oblasti zdravotní péče se společnost zabývala distribucí post-expoziční profylaxe, zabraňující při jejím včasném užití přenosu pohlavních chorob a otěhotnění. Zdravotníci byli opět důkladně proškoleni v její aplikaci. Součástí

---

⁸⁹ Člověk v tísní, 2011

této oblasti pomoci bylo také vybavení venkovských zdravotnických středisek a malých místních nemocnic, dodávka léků na gynekologické problémy, zajištění přístupu k pitné vodě, výstavba toalet, zakoupení porodních stolů, sterilizačních nádob, chirurgických svorek atd.

Tzv. senzibilizační aktivity, tedy zvyšování povědomí komunit o tom, že sexuální násilí je zločin a jeho oběti nemají být komunitou stigmatizovány, nýbrž získat její oporu, se stalo nezbytnou součástí celého projektu. Cílem této aktivity bylo zabránit šířícímu se násilí ze strany civilistů. Jeho součástí byla také snaha, aby oběti sexuálního násilí měly nárok na bezplatnou lékařskou péči a ve zdravotnických střediscích jim byla k dispozici okamžitá post-expoziční profylaxe.

V rámci projektu vysílala česká společnost v médiích osvětové diskusní pořady, organizovala semináře s místními starosty měst, šéfy vesnic, zástupci církve aj. Také proškolila zástupce místních organizací, aby byli schopni efektivně oslovit veřejnost, tedy komunity a školáky aj. v rámci diskuzí na danou problematiku.

Česká společnost Člověk v tísni zde plánuje rozšiřování tohoto projektu, například podílení se na instalaci solárního panelu.

- **Projekt Swiss Agency for Development and Cooperation⁹⁰
ve spolupráci s OSN a Fondation Hirondelle⁹¹**

Během konfliktních situací v Demokratické republice Kongo se snížila celková informovanost obyvatel země na minimum. Lidé neměli téměř žádný přístup ke skutečným informacím o dění v jejich zemi. Zprávy byly kontrolovány a udržovány v nezbytném minimu. Novináři, kteří se snažili mluvit o tom, co se v zemi skutečně děje, často skončili ve vězení. Konžské rádio Okapi je ojedinělým informačním zdrojem, který poskytoval a i nadále

---

⁹⁰ Švýcarská agentura pro rozvoj a spolupráci je vládní organizace, která se zaměřuje na rozvoj spolupráce s Jihem a Východem a multilaterální spolupráci. Snaží se prosadit svět bez chudoby tak, aby pomoc směřovala ke svépomoci lidem v rozvojových zemích.

⁹¹ Swiss Agency for Development and Cooperation, 2009

poskytuje informace o dění v Demokratické republice Kongo a rovněž se zmiňuje o této zemi také v zahraničí. To je mu umožněno především díky mezinárodní pomoci a spolupráci Spojených národů.

Právě tento projekt na podporu rádia Okapi a informovanosti obyvatel země, který trvá od roku 2002 až dosud, byl koncipován na základě partnerství mezi OSN a Fondation Hirondelle⁹². Díky těmto organizacím je rádio Okapi schopno vysílat zpravodajství pro širokou veřejnost. Jeho cílem je proto poskytovat skutečně spolehlivé a nezávislé informace. Okapi není pouze jednou rozhlasovou stanicí, jedná se o síť takovýchto stanic, které pokrývají celé území země. Všech devět stanic je roztroušeno po zemi a vysílání sahá přes politické i vojenské hranice. Od roku 2005 buduje rádio Okapi síť 25 lokálních rozhlasových stanic, čímž dojde ke zkvalitnění zpravodajství a upřesnění informací i z těch odlehlejších regionů.

Celý projekt zabývající se lepší informovaností obyvatel pomocí rozhlasových stanic je na místní poměry technicky velmi náročný. Zpravodajství, dokumentaristika, speciální aktualizace a stejně tak samotné programy jsou přenášeny přes satelit. Nahrávky, stříh a vysílání jsou v digitální podobě. Rádio Okapi má největší počítačově rádiový systém ze všech zemí Afriky, vyjímaje Jihoafrické republiky. Rozhlas vyžaduje mimořádně efektivní organizační strukturu pro řízení a šíření informací, a to v pěti jazycích: čtyři národní jazyky a francouzština.

Rádio Okapi je tedy jedinou stanicí, která nabízí národní zprávy a lze ji poslouchat téměř v celé zemi. Také je úspěšné proto, že diskutuje o dříve zakázaných tématech, např. studentské demonstrace a dětští vojáci. Vysílány jsou rovněž politické diskuze. Proto hrálo rádio Okapi důležitou roli během konání voleb v zemi. Umožnilo totiž všem politickým stranám vyjádřit své postoje. Zároveň byla zajištěna důvěryhodnost těchto informací. Tímto pomohla rozhlasová stanice k zajištění kontroly, úspěchu volebního procesu

---

⁹² Jedná se o švýcarskou nevládní organizaci novinářů a humanitárních pracovníků, založenou v roce 1995. Vytváří a zároveň podporuje nezávislé zpravodajství v médiích v konfliktních a postkonfliktních zónách. Vysílání probíhá v národních jazycích a hlavními pracovními jazyky jsou angličtina a francouzština.

a také zabránění napětí. Obyvatelé Demokratické republiky Kongo vkládají do rádia Okapi obrovskou důvěru. Nicméně, někteří jeho zpravodajové zaplatili svou práci životem. Tímto byl např. zpravodaj Serge Mahesheho, zabit v Bukavu v provincii Jižní Kivu v roce 2007.

Od roku 2002, kdy se na podpoře činnosti konžského rádia Okapi podílí také Švýcarská agentura pro rozvoj a spolupráci, každoročně přispívá nemalými finančními částkami, a to přibližně 1 milion CHF. Od roku 2006 zaměřila SDC své úsilí na vypracování a realizaci plánu na udržení rádia Okapi po vysazení mise MONUC. Tento plán se stal prioritním především v roce 2007, a to proto, že se zvažoval odchod mise ze země po komunálních volbách v roce 2008. I nadále se SDC soustředí na udržení této rozhlasové stanice a touto cestou také na posílení podpory demokratizace a nastolení míru v zemi.

- **Projekt War Child⁹³**

Ve východokonžské provincii Jižní Kivu dochází k neustálým střetům mezi rebely a konžskou armádou. Tyto neutuchající boje zapříčinily obrovskou humanitární krizi, útoky na vesnice, krádeže, rabování, ničení infrastruktury a nekončící násilí, které vyhnalo obyvatele vesnic ze svých domovů. Děti a mládež jsou násilím odloučeny od svých rodin a jsou vtlačeny do různých ozbrojených skupin. Tam se z nich stávají ozbrojení dětští vojáci, kteří se dopouští na civilistech hrůzných činů - zabíjení.

Mezinárodní organizace War Child realizovala mezi lety 2003 – 2009 projekt na podporu dětí a mládeže v konfliktu postižených oblastech Demokratické republiky Kongo. Tento projekt se zaměřoval na konžskou provincii Jižní Kivu, město Bukavu a oblast Walungu. Cílem tohoto projektu byla podpora dětí a mládeže, které v oblastech zasažených válkou nemají přístup ke vzdělání a psychosociálnímu růstu. Cílovou skupinou tedy byly marginalizované a zranitelné děti a mládež, rodiče těchto dětí, učitelé škol, studenti a zástupci školských výborů, dobrovolníci a zaměstnanci

---

⁹³ War Child, 2009

partnerských organizací, přední představitelé komunit, náboženských skupin a dalších organizací a také nezletilé osoby ve věznicích.

Hlavním partnerem tohoto projektu, který spolupracoval s War Child byla organizace Laissez L'Afrique Vivre (LAV). Zajišťovala financování, organizaci, metodologickou podporu a budování kapacit. Na tomto se podílely i další dvě organizace, a to Dynamique Soutien aux Enfants Vulnérables (DSEV) a Association des Mamans pour la Lutte contre la Délinquance Feminine et l'Encadrement des Enfants Abandonnés (AMALDEFEA).

Předními aktivitami LAV bylo odborné školení a podpora mládeže v udržitelném rozvoji mikropodnikání. LAV se ve spolupráci s War Child zaměřilo především na psychologické zaškolení těchto organizací, jejichž personál mohl poté zajišťovat psychosociální poradenství dětem a mladistvým. Dále pak také připravoval program se zaměřením na management lidských zdrojů. Na těchto aktivitách se podílely rovněž i další dvě zmíněné organizace. AMALDEFEA se aktivně zabývala zajištěním základního vzdělání pro mladistvé, kteří si jej měli možnost díky tomuto projektu doplnit. Tato organizace spolu s DSEV byla také hlavním implementujícím partnerem.

Celkový rozpočet činil 1 002 941 euro.

6 Perspektivy do budoucna

Jednou z hlavních příčin války ve východních provinciích Konga Severní a Jižní Kivu je nelegální těžba nerostné suroviny coltan ze stran okolních států, především Rwandy a její snaha získat moc nad jeho těžbou. Tento problém je následován celkovým drancováním Demokratické republiky Kongo a její nekončící válka. Ale bohužel ani americká a ani evropská politika nejsou bez viny, protože právě USA patří k největším finančním dárcům Rwandy. O tom, co páchají Rwandané na konžském území, o neskutečném násilí a drancování země se USA nebyly schopny, ještě v prezidentském období George Bushe staršího, nijak vyjádřit.⁹⁴ Francouzi a Belgičané zase podporují konžskou vládu a chtějí, aby si své bohatství udrželi právě Konžané.

„Pavel Mikeš, český afrikanista a bývalý velvyslanec v Demokratické republice Kongo tvrdí, že: „Kdyby Západ uzavřel ventily, kterými tam proudí miliony dolarů, snad by to donutilo zneprátené strany uzavřít mír.“ Podle Alexe Shoumantoffa, amerického reportéra, putuje největší množství konžského coltanu do USA, a to do americké armády, která jej využívá k výrobě zbraní. „Mnoho coltanu z Konga tímto způsobem skončilo v Iráku,“ říká Shoumantoff.“⁹⁵ Rwanda je jeden z nejpřednějších afrických spojenců USA.

Vláda Demokratické republiky Kongo čelí obrovským výzvám, aby dokázala přestavět svou zemi a snížila současné rozšíření chudoby. Celosvětová ekonomická krize silně zasáhla miliony zranitelných chudých obyvatel Konga. Klíčovými prioritami jsou tak zlepšení řízení podpory růstu a základních služeb. DFID poskytuje významnou rozvojovou pomoc k řešení těchto priorit. Například plánované investice Číny do infrastruktury Demokratické republiky Kongo představují potenciál obrovských výhod, ale to pouze v rámci výstavby těchto sítí.

---

⁹⁴ Kutilová, 2008

⁹⁵ Kutilová, 2008

Rostoucím problémem v současnosti této země se však stává čím dál větší závislost na zahraniční pomoci. Jednou z možností, jak tento problém vyřešit je, aby se tito lidé naučili pomáhat sami bez cizí pomoci. To však velmi záleží na postavení vlády Konga vzhledem ke snaze vlastního rozvoje.

Řešení konfliktu taktéž tkví v důslednější kontrole nerostných surovin, aby nedocházelo k jejich černé těžbě a bezcelnímu vývozu. Zájem, aby byl v Kongu konečně pořádek, ovšem v současné době zjevně nepatří k těm prioritním.

V první podkapitole se zaměřuji na strategické dokumenty pro snižování chudoby v zemi, které byly vydány v roce 2006. V následujících podkapitolách uvádím strategii boje proti násilí a sexuálnímu násilí spojeného s válkou v zemi a strategii vedoucí k ekonomickému růstu podporou obchodu jako mírotvorného procesu v zemi, která by následně měla pozitivní vliv také na politické a sociální prostředí.

6.1 Strategické dokumenty pro snižování chudoby⁹⁶

Nová vláda Demokratické republiky Kongo, nastoupená v únoru 2007, potvrdila závazek plánu ke snižování chudoby v zemi, který byl dokončen již v červenci 2006.

Chudoba v zemi postihuje více než 70% celkové populace, v provincii Equater více než 90%. Průzkumy odhalily silné institucionální slabiny včetně správy věcí veřejných, nedostatečnou transparentnost a odpovědnost za účast na chudobě. Oblasti nejvíce postižené ozbrojenými konflikty postrádají dostatek jistoty. Vzhledem k velikosti země je mnoho izolovaných provincií, kterým chybí dopravní infrastruktura, potraviny, služby apod.

Priority země vycházejí z dlouhodobých ozbrojených konfliktů, které skončily v roce 2003, avšak s výjimkou pokračujícího násilí v provinciích na východě země. Strategické dokumenty pro snižování chudoby (PRSP) jsou zaměřeny

---

⁹⁶ The World Bank, 2007

na obnovení politické stability, upevňování míru a snižování chudoby posílením ekonomického růstu. Úspěšnost PRSP závisí na politické podpoře a schopnosti nové vlády.

Tato strategie se skládá z pěti pilířů:

- 1) Podpora řádné správy věcí veřejných a upevnění míru
- 2) Udržování makroekonomické stability a růstu
- 3) Přístup k sociálním službám a snížení zranitelnosti
- 4) Boj proti HIV/AIDS
- 5) Zlepšení funkčnosti komunit

Proces přípravy pro realizaci PRSP byl proveden kvantitativními a kvalitativními průzkumy, a to ve všech provinciích. Konzultace se konaly s podporou Národního statistického úřadu, partnerských nevládních organizací a rozvojových partnerů. Účastníky jsou rovněž občanská společnost, soukromý sektor, místní komunity, církve a odbory. Do procesu jsou zahrnuty také povstalecké skupiny a politická opozice, u kterých se předpokládá znovuoobnovení vzájemného dialogu. Výsledky průzkumu byly připraveny jako vstupy do národních PRSP ve snaze zachytit rozmanitost této obrovské země a připravit půdu pro eventuální decentralizaci.

Klíčovými aspekty jsou reformy bezpečnostního sektoru a řešení bezpečnostních problémů, reforma státní správy, řádná správa věcí veřejných, podpora rozvoje soukromého sektoru a jeho růst, opatření proti „praní“ špinavých peněz, vylepšení systému zadávání veřejných zakázek a obnovení poskytování sociálních služeb.

Další prioritou strategie je obnova silniční a energetické infrastruktury, včetně elektrifikace městských a venkovských oblastí. Důvodem je mnohaleté opomíjení údržby těchto infrastruktur, především v některých provinciích, a také mezi nimi, kde téměř chybí. Toto odvětví je důležité zejména proto, že má potenciál k přilákání kapitálu a tím k makroekonomické a politické stabilitě. Stejně tak má potenciální přínos k hospodářskému růstu odvětví těžby. To souvisí také se zlepšením životní úrovně obyvatelstva žijícího ve

venkovských oblastech, kde by došlo ke zvýšení zemědělské produkce a obchodu. To by přispělo ke zmírnění závažných problémů, jako jsou nedostatek potravin pro domácnost, podvýživa apod.

Podle strategie je však zapotřebí dynamický soukromý sektor, vznik pracovních míst, rozvoj průmyslu a konkurenceschopné exportní odvětví, aby došlo k rychlému a udržitelnému hospodářskému růstu.

Hlavním cílem je:

- 1) Prokazující investiční prostředí pro místní i mezinárodní investory
- 2) Dokončení práce obchodu s kódy
- 3) Zúčtování vnitřního dluhu vůči podnikům
- 4) Snižování role státu v klíčových odvětvích a zvýšení transparentnosti partnerství a manažerských smluv se soukromými společnostmi
- 5) Snížení dluhu prostřednictvím obchodní operace zpětného odkupu s Londýnským klubem

Tyto činnosti budou doplněny posílením institucionálního a regulačního rámce.

Strategie navrhla zvýšení rozpočtových prostředků na školství a zdravotnictví, včetně výdaje na boj proti epidemii HIV/AIDS. Snahou je dosažení finančního plánu ve školství, zahrnujícího platy učitelů a školné. Strategie v oblasti zdravotnictví navrhuje rozšířit pokrytí zdravotní péče vytvořením nové infrastruktury a zvýšením počtu tzv. zón zdraví. Zejména ve venkovských oblastech, kde žije většina chudých obyvatel, by došlo k rekonstrukci stávajících zdravotnických zařízení. Kromě tohoto by se zlepšila finanční dostupnost a to, jak zdravotní péče, tak vzdělávacích služeb.

K tomu, aby se zlepšila makroekonomická stabilita je nutné snížení inflace a vytváření devizových rezerv. Dále bude záležet na přísnější fiskální disciplíně a lepší kontrole plnění rozpočtu s cílem vyhnout se použití úvěru u tuzemské banky na financování fiskálního deficitu. Daňové reformy se mají týkat zvýšení daňových příjmů o rozšíření daňového základu a posílení daňové a

celní správy. Větší důraz by měl být kladen na reformy bankovního systému. Tato strategie by také mohla zahrnovat aktuální plány na zlepšení činnosti centrální banky a dokončení restrukturalizace a rekapitalizace posílením bankovního sektoru. Strategie stanovuje prioritní oblasti pro růst HDP odvětví těžby, stavebnictví, veřejných prací a obchodu. Rozvoj odvětví obchodu hraje důležitou roli v podpoře růstu a snižování chudoby.

Dalším cílem strategie PRSP je proces decentralizace státní správy. Ta by měla pozitivní dopad zejména na chudé obyvatelstvo v chudších oblastech země. V jednotlivých oblastech by tak došlo k významnému pokroku v komunikaci s obyvatelstvem a k řešení různých problémů. Umožnilo by se tak zlepšení poskytovaných služeb, například rozvoj dopravní infrastruktury, vstup soukromých mobilních sítí apod. Snahou je tedy přenesení pravomocí, správních a institucionálních kapacit na regionální úroveň.

Pro úspěšnost strategie PRSP je důležité posílení vládních kapacit, odpovědnost úředníků za sběr a analýzu spolehlivých statistik. Dále proškolení zúčastněných stran, tedy místních komunit, nevládních organizací, médií aj. tak, aby jejich úloha v implementaci, monitorování a hodnocení byla důvěryhodná. Nezbytná je také podpora rozvojových partnerů v poskytování technické pomoci a financování.

Rizika ohrožující realizaci PRSP:

- 1) Dostatečné zlepšení v oblasti zabezpečení a správy věcí veřejných k vytváření prostředí příznivého pro soukromý sektor
- 2) Potíže v mobilizaci externího financování potřebného k dosažení sociálních cílů snižování chudoby
- 3) Zdvojení úsilí a nekonzistentní programy v koordinaci jednotlivých donorů
- 4) Neschopnost rozvíjet místní kapacity v souladu s požadovanou realizací a možnostech financování

6.1.1 Vývoj strategie během let 2009 – 2010⁹⁷

Podle zprávy o vývoji plnění cílů strategie PRSP, kterou vydal Mezinárodní měnový fond v roce 2010 je zapotřebí celkového posílení strategie, aby bylo dosaženo jednotlivých cílů. Je nutné sladit zejména rozpočtové výdaje s vládními prioritami a efektivitou. Vláda proto rozhodla o rozšíření jednotlivých orgánů. Hlavními problémy stále zůstávají špatná odpovědnost a transparentnost. Je třeba zvýšit odpovědnost za využívání sociálních mechanismů v poskytování veřejných služeb tak, aby se zlepšila jejich kvalita. Makroekonomická politika dosáhla celkově uspokojivého pokroku i přes globální finanční krizi. Během této globální krize došlo ke strmému poklesu vývozních cen a zpomalení zahraniční poptávky. Snížil se proto hospodářský růst z 6,2% v roce 2008 na 2,8% v roce 2009. Ústřední vládní příjmy se zvýšily ze 7,7% HDP v roce 2003 na zhruba 16% v roce 2009. Urychlení probíhající reformy na rekapitalizaci centrální banky a zvýšit její nezávislost bude mít zásadní význam pro zlepšení celkové účinnosti měnové politiky.

V oblasti vzdělání dochází k nárůstu veřejných zdrojů, mimo jiné také významnými finančními příspěvky od místních komunit. Vzhledem k rostoucí poptávce po vzdělání došlo ke zřízení škol, zvýšení počtu učitelů a distribuci učebnic a výukových příruček do základních škol.

V oblasti zdravotnictví prokázaly průzkumy významný pokrok, a to především ve snížení kojenecké úmrtnosti a úmrtnosti dětí do 5 - ti let věku. Rovněž došlo ke zlepšení zdraví matek. Zlepšení bylo zjištěno také v přístupu k základním lékům. Výsledky realizace PRSP však poukazují na stále malé zásoby zdravotnického materiálu, včetně léků a na nedostatečně kvalifikovaný zdravotnický personál. Proočkovanost zůstává také neúplná. Poskytování zdravotnických služeb a decentralizované plánování byly vypracovány a rozšířeny. Významného pokroku bylo dosaženo v oblasti zadávání veřejných zakázek a distribuci léčiv, ikdyž zůstává odvětví stále

---

⁹⁷ The International Monetary Fund, 2010

roztříštěné. Počet pracovníků ve zdravotnictví se neustále zvyšuje, avšak stále dochází k nerovnováze mezi hlavním městem Kinshasou a ostatními městy a zbytkem země. Je zapotřebí více investic do primární péče a pokračovat v budování kapacit na periferní úrovni. V oblasti boje proti HIV/AIDS dochází sice k pomalému pokroku, ale úspěšnému. Krevní transfúze se postupně stává bezpečnější, úspěšné je také šíření informací o nemoci. Rozšíření dobrovolného testování a poradenství je však stále omezené a velmi malý počet pacientů dostává anti – retrovirální léky. Podstatné je vybudování potřebné kapacity pro poskytování služeb nemocným HIV, školení zdravotnického personálu, rozvoj fungování dodavatelských řetězců ARV léčiv a poskytování odpovídající laboratorní služby.

Problémem realizace PRSP je získávání přesných informací o vývoji země. Vzhledem k neexistenci rámce pro sdílení dat mezi ministerstvy, dárci atd. zůstane informace téměř nepolapitelná.

6.2 Komplexní strategie boje proti násilí a sexuálnímu násilí v Demokratické republice Kongo

Strategie byla vyvinuta ve spolupráci s příslušnými agenturami OSN, sekcemi MONUC, mezinárodními nevládními organizacemi, operační skupinou proti sexuálnímu násilí, příslušnými humanitárními skupinami a jejich protějšky ve vládě Demokratické republiky Kongo, jakými jsou ministerstvo spravedlnosti, obrany, vnitra, zdravotnictví a ministerstvo pro rovnost pohlaví.

Cílem této strategie je vytvoření společného rámce a základny pro všechny zúčastněné strany v boji proti sexuálnímu násilí v Demokratické republice Kongo v souladu se současně přijímanými rezolucemi Rady bezpečnosti. Základ pro tento postup spočívá v rezoluci Rady bezpečnosti OSN, jež požaduje, aby MONUC podnikl důkladnou revizi a vyvinul komplexní a

rozsáhlou strategií pro posílení prevence, ochrany a odezvy na sexuální násilí, a to ve spolupráci s týmem zemí OSN.

„Podle usnesení OSN, z roku 2008, mohou „efektivní kroky k prevenci a odezvě sexuálního násilí významně přispět k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti“, a během jednání Rady, je třeba podniknout nezbytné kroky tam, kde je to nutné a zaměřit se na rozsáhlé a systematické sexuální násilí.“⁹⁸

Strategie navíc obsahuje příslušně otázky a cíle obsažené v rezoluci rady bezpečnosti OSN o ženách, míru a bezpečnosti, o ochraně civilistů, o dětech v ozbrojených konfliktech a o situaci týkající se Demokratické republiky Kongo. Komplexní strategie také vychází z doporučení konference Wilton park⁹⁹, která se konala v roce 2008 a byla věnována ženám, nebo ženám postiženým ozbrojeným konfliktem.

Tento program, zabývající se problematikou sexuálního násilí může mít dopady jak pozitivní, tak také negativní. Těmi pozitivními je myšlena celková úspěšnost program, a to v souvislosti se zlepšením institucionálního zajištění, především soudnictví a služeb, například zdravotnictví a sociální stránky země. Nedochovalo by tímto k tak vysokému počtu znásilnění, které by bylo přísněji trestáno. Rovněž by docházelo k posilování míru, jak vnitrostátního, tak mezinárodního, dále k podpoře rozvoje lidských zdrojů a dalším pozitivům v oblasti politicko-ekonomické a sociální. Úspěšnost strategie však závisí především na vládní podpoře a mezinárodní spolupráci. Avšak právě nespolutpráce, nízká podpora vlády, korupce a nezáměr země řešit tento závažný problém může vést k podstatnému snížení efektivity této strategie a tedy k jejím negativním dopadům, kterou je především neúspěšnost.

---

⁹⁸ MONUSCO, 2010

⁹⁹ Konference, které vznikly v roce 1946 z iniciativy inspirované Winstonem Churchillem, jež žádal v roce 1944 na Británii, aby pomohly nastolit úspěšné demokracie v Německu po druhé světové válce. Konference se vztahují na klíčové globální problémy, týkající se politických, bezpečnostních a ekonomických otázek, a svými návrhy napomáhá v jejich řešení.

Hlavním cílem komplexní strategie je posílit prevenci, ochranu a reakci na sexuální násilí.

Jednotlivými aktivitami jsou:

- 1) Podpořit úsilí systému OSN a vlády Demokratické republiky Kongo v boji proti sexuálnímu násilí
- 2) Zefektivnit koordinační mechanismus
- 3) Zajistit strategický, technický a politický poradenský orgán
- 4) Zajistit zahrnutí tématu sexuálního násilí do širších plánů (jako např. reforma justičního a bezpečnostního sektoru, ochrana atd.)
- 5) Zajistit návaznost na již stávající procesy a iniciativy (reforma bezpečnostního sektoru pracovní skupiny, komise pro reformu národní policie, stabilizační plán OSN pro východní část Demokratické republiky Kongo, plán vedený vládou pro obnovu a reformu východní části Demokratické republiky Kongo atd.)
- 6) Zlepšit metodologie a zaměření programové orientace projektů na sexuální násilí

INFOBOX 7¹⁰⁰

6.2.1 Strategické prvky

Komplexní strategie obsahuje tři provázané prvky, kde každý je reprezentován konceptem a akčním plánem. Koncept popisuje důvody, rozsah a strategické pojetí daného prvku, doprovodný akční plán navrhuje soubor cílů a definuje mechanismus, role a odpovědnosti jednotlivých subjektů.

---

¹⁰⁰ Réforme de la police nationale congolaise, 2009

Aktivity	Cíle
Boj proti beztrestnosti páchaní sexuálního násilí	Posílení kapacit soudních institucí a ustanovení kriminální justiční politiky zaměřené na sexuální násilí
	Zlepšení přístupu ke spravedlnosti pro oběti
	Zaručení účinného uplatňování zákonů Demokratické republiky Kongo 2006 týkajících se sexuálního násilí
	Zajištění odškodnění pro oběti sexuálního násilí
Prevence a ochrana proti sexuálnímu násilí	Předejít riziku sexuálního násilí
	Posílit sebevědomí - odolnost obětí sexuálního násilí
	Vytvořit prostředí určené pro ochranu obětí sexuálního násilí
Reforma bezpečnostního sektoru a sexuální násilí	Propojení se stávajícími iniciativami reformy soudnictví, zvláště pak vojenského soudnictví, demobilizace a zrušení plánu ozbrojených skupin a reforma FARDC

Tab.1: Prvky komplexní strategie ¹⁰¹

¹⁰¹ MONUSCO, 2010

K dosažení byly identifikovány 4 cíle:

1) Odpovědnost: Je potřeba, aby bezpečnostní agenti a bezpečnostní síly efektivně předcházeli a bránili sexuálnímu násilí a zajistili, aby pachatelé těchto zločinů za ně nesli zodpovědnost.

2) Kontrola: Reformní procesy bezpečnostních agentů a sil musí obsahovat mechanismus, jehož cílem je vyloučit jednotlivé osoby, kterým chybí integrita, a to v souladu s mezinárodními standardy lidských práv a osvědčených postupů.

3) Je potřeba zahrnout speciální postup do procesů **odzbrojování** a uvolňování při asistenci obětem sexuálního násilí.

4) Vícesektorová odezva pro přeživší sexuální násilí: Základním prvkem tohoto cíle je zlepšit přístup obětem sexuálního násilí k vícesektorovým službám a vybudovat minimální standardy pro poskytování pomoci. Dva hlavní body jsou (1) zlepšit doporučenou cestu odezvy pro oběti sexuálního násilí v komunitě a místní úrovni a (2) vypracovat národní protokol pro pomoc mezi příslušnými ministerstvy Demokratické republiky Kongo. Ten bude obsahovat čtyři podprotokoly na poskytování pomoci v těchto sektorech: zdravotním, duševního zdraví, soudním a reintegračním.

INFOBOX 8¹⁰²

Pro všechny čtyři strategické oblasti za účelem jasného vytyčení role a zodpovědnosti každého účastníka je nezbytné vypracování posudku z dostupných zdrojů a kapacit. Dále je třeba vytvořit specializovaný soudní orgán pro sexuální násilí. Ten by pak sloužil k tomu, aby případy sexuálního násilí byly předvedeny k soudu.¹⁰³ Došlo by tak rovněž i k vytvoření speciálních jednotek policie bojující proti sexuálnímu násilí, a také by byly vydány směrnice a pravidla chování bezpečnostních jednotek, které se někdy bohužel rovněž dopouští tohoto typu násilí. Tyto aktivity by probíhaly souběžně. Dále zřízení kontrolního zařízení by úzce souviselo s programy pro začlenění do nové armády a procesu *Brassage*. Kontrolní zařízení by také zaručila, že se zločiny nebudou nikdy opakovat, což přímo souvisí s efektivním opatřením pro odškodnění obětí. Program o odzbrojení se musí

¹⁰² Réforme de la police nationale congolaise, 2009

¹⁰³ Réforme de la police nationale congolaise, 2009

spoléhat na aktivity v rámci multi-sektorové pomocné složky prostřednictvím navrhovaného doporučeného systému na pomoc pozůstalým sexuálního násilí zjištěných v rámci odzbrojených skupin. To bude zahrnovat právní pomoc a poskytnutí náhrady obětem v souladu se složkou týkající se boje proti beztrestnosti. Procesní reformy armády by měly zajistit vyvážený přístup obou pohlaví k oběma programům.

Dalšími komponenty jsou správa důkazů v soudním řízení. Tedy, aby poskytovatelé zdravotní a psychické péče prováděli důkladná vyšetření a zaznamenávaly nálezy skrze navrhovaný národní protokol multisektorové pomoci. Pro posílení sebevědomí obětí sexuálního násilí by příslušné aktivity poskytovaly vodítko pro výměnu informací s oběťmi s respektováním jejich práv, předpokládající podporující stanovisko a snažily by se tak obnovit důstojnost a kontrolu oběti. Pak také úspěšná rehabilitace obětí sexuálního násilí by byla spojena s poskytováním různých forem odškodnění, jako záruka toho, že se situace nebude opakovat. S tímto by souviselo vytvoření ochranného prostředí zajišťující snížení negativních dopadů na společenský život. Dále by byla zajištěna hospodářská samostatnost a také demilitarizace a integrační výhody pro ženy spojené s armádními skupinami.

6.2.2 Překážky pro realizaci strategie¹⁰⁴

Politická vůle ze strany vlády je velmi důležitá. Hlavní snahou je jistota o zapojení a zaměření se na sexuální násilí a přijetí konkrétního opatření v politických a institucionálních reformních procesech, zejména v procesech bezpečnostních sil a soudních reform.

Probíhající konflikt na východě Demokratické republiky Kongo a rozsáhlé vysídlení obyvatelstva představuje překážku pro zavedení účinné reakce na sexuální násilí, zejména pokud jde o program odzbrojování a zahájení mechanismu prověřování.

---

¹⁰⁴ Réforme de la police nationale congolaise, 2009

Problematika sexuálního násilí je součástí veřejného vědomí o beztrestnosti porušování lidských práv stejně, jako problém plnění cílů týkající se samotné ochrany občanů. I když strategie zmiňuje boj proti beztrestnosti, neexistuje žádný dohodnutý plán reformy soudnictví. To samé platí pro chybějící strategii v sektoru zdravotnictví, nebo pro národní bezpečnostní plán, kde je třeba uskutečnit související reformní procesy pro bezpečnostní složky OSN pro ochranu civilistů. Řešení boje proti sexuálnímu násilí musí být součástí širšího rámce politiky.

Činností hlavního poradce a koordinátora bude dohlížení na provedení a implementace různých částí strategie. To v sobě bude zahrnovat vytvoření nových koordinačních mechanismů, ale také některé provozní pokyny a programová zapojení.

Efektivní realizace všech částí strategie závisí na politické a ústavní vůli zmocněných agentur OSN, které by měly zkoordinovat a přijmout své programové prohlášení aktivit vůči cílům, které byly určeny při konzultacích. Nedostatek vnitřní komunikace v agenturách způsobuje hlavní obtíže. Může to být způsobeno interpretací agentury o příslušných mandátech a úlohách, teritorialitou a také nedostatkem znalostí v programovém vedení.

Neustálé zvyšování financování, které je do určité míry způsobeno zvýšenou mezinárodní pozorností na sexuální násilí zejména v Demokratické republice Kongo, vede k nedostatku zhodnocování skutečných potřeb v daném místě a nedostatku chápání složitosti daného problému. Mezinárodní zásahy vůči sexuálnímu násilí jsou roztříštěné a nekoordinované, jak geograficky, tak tematicky. Centralizovaný systém financování vedený skupinou zaměřenou na sexuální násilí by umožnil lepší zacílení a distribuci specifických aktivit navrhovaných v této komplexní strategii.

Cílem strategie v boji proti sexuálnímu násilí je poskytnout praktickou strukturu a akční program s přesně stanovenými rolemi, stanovenou odpovědností, časovým vymezením a aktivitami. Toto je třeba přizpůsobovat na základě zkušeností, praxe a naléhavosti situace v daném území. Obecně

se věří, že tato snaha se ukáže být konstruktivním krokem v boji proti sexuálnímu násilí.

Dosavadní zkušenosti s aplikací této strategie zatím nejsou veřejně dostupné, nicméně nová mírová mise OSN MONUSCO se podílí na jednotlivých aktivitách strategie a dosažení těchto cílů. Její větší pravomoce napomáhají k bezpečnější situaci v zemi. Mezinárodní pomoc ze stran vládních i nevládních organizací se rovněž snaží o vybudování autorit, které budou spolehlivě sloužit v ochraně práv obyvatel země. Tato strategie má společně s mezinárodní pomocí šanci na úspěch, jestliže se podaří odstranit již zmíněné případné překážky k její realizaci.

6.2.3 Nový zákon proti sexuálnímu násilí

Trestní zákoník v Demokratické republice Kongo dříve neuznával znásilnění jako zločin a znásilnění definoval jen zčásti v souvislosti s místními podmínkami a mezinárodními normami. Následující termíny týkající se sexuálního násilí byly považovány za sexuální obtěžování, útok na dobrou morálku, a veřejnou morální urážku, které jsou neadekvátní a nezpůsobilé.¹⁰⁵

V roce 2000 se komise CEDAW, výborem zabývajícím se eliminováním diskriminace žen, začala obávat také stálého přetrvávání zvyků, které představují hanobení základních ženských práv. Proto navrhla, aby vláda přijala zákon zakazující tyto praktiky a aby prací s nevládními organizacemi a médii změnila smýšlení tím, že propojí informace a zorganizuje kampaně boje proti této formě diskriminace.

V červnu 2006 byl konžskými členy parlamentu schválený návrh zákona, který upravuje nedostatky konžského trestního práva, co se týče definice znásilnění, úměra trestu v souvislosti se závažností trestných činů sexuálního násilí, zákaz kompromisu formou pokuty, svižnost ve vyšetřování případů sexuálního násilí, prominutí soudních poplatků pro oběti sexuálního

---

¹⁰⁵ Human Rights Watch, 2008

násilí, psychologicko-lékařská asistence pro oběti, posílení ochrany dětí, právní ochrana obětem během všech fází procesu atd. Navrhovaný zákon bere v potaz závažnost sexuálního násilí. Uznává nové rozsudky reformními tresty a posílení ochrany obětí, včetně dětí.

Tento nový zákon proti sexuálnímu násilí, který již vešel v platnost, upravuje některá opatření trestního zákoníku. Jeden z článků v ústavě posuzuje všechny činy sexuálního násilí, které jsou páchané na osobách za účelem destabilizovat, narušit rodinu a eliminovat celý národ, jako zločin proti lidskosti. Podle nového zákona bylo znásilnění uznáno jako trestný čin, za který hrozí až dvacetiletý trest.¹⁰⁶

Ústava pamatuje na to, že za eliminaci sexuálního násilí je zodpovědný stát. Většina soudních úřadů již na těchto základech odsoudila některé pachatele sexuálního násilí. Přesto však je stále velmi obtížné všechny případy páchaní této trestné činnosti zachytit, a to především z geografických důvodů a chaosu zejména ve východní části země.¹⁰⁷

6.3 Obchod pro mír – obchod jako podpora mírového procesu¹⁰⁸

Jednou z možných strategií vedoucích k podpoře zlepšení bezpečnostní a sociální, případně i ekonomické situace v Demokratické republice Kongo je tzv. Obchod pro mír – Trading for Peace.

Trading for Peace (TfP) je program jehož cílem je pochopení a podpora obchodu v mírotvorném programu. Společně s tímto prvořadým úkolem jde také o snižování chudoby v oblasti Velkých jezer - africkém regionu, ve kterém se nachází Burundi, Demokratická republika Kongo, Rwanda, Uganda a Zambie. Dále tento program může pozitivně přispět k řešení současných problémů Konga, a to již zmiňované snížení chudoby a s tím

---

¹⁰⁶ Klicperová, 2008

¹⁰⁷ Human Rights Watch, 2008

¹⁰⁸ Effiong Joseph

spojené zlepšení ekonomické situace obyvatel. Pokud by program takto efektivně fungoval, výsledkem by mohlo být také zlepšení zdraví obyvatel, protože by měly více finančních prostředků nejen na vlastní obživu, ale i na dosud zatím finančně nedostupnou zdravotní péči. Program by rovněž významně přispěl k lepšímu přeshraničnímu dialogu, čímž by pozitivní politicko-ekonomická spolupráce dovedla zemi k napravení bezpečnostní situace.

Na začátku roku 2006 díky výzkumu o původu a úloze obchodu v regionu TřP, který byl realizován na základě regionálních hospodářských společenství, jakými jsou DFID, USAID a COMESA společně s místními a mezinárodními partnery - *Pole institut*¹⁰⁹ a *International Alert*¹¹⁰, vznikla přeshraniční spolupráce, která může zahájit skutečnou změnu.

Pro možnost plného využití potenciálu obchodu, je důležité zajištění legální správy veřejných věcí, a to stabilní vládu, která se zaslouží a rozvine ochranu a podporu legitimního obchodu.

Druhá fáze práce od konce roku 2007 do počátku roku 2009 se soustředila na budování sítě obchodníků a úředníků na obou stranách východní hranice mezi Demokratickou republikou Kongo a Rwandou. Byl také zahájen program odborné přípravy, přičemž se investovalo do nutného vybavení na hraničních přechodech, proběhla řada seminářů na téma obchodní reformy na místní úrovni, stejně jako proběhlo mapování-šetření rozsahu problematiky přeshraničního rozvoje.

V následující fázi programu se bude pokračovat v transformaci své vize obchodu do jednoho z pilířů budování míru a snižování chudoby. To bude zahrnovat vytvoření legitimní vlády, úředníků, obchodníků, veřejného a soukromého sektoru, výzkumných organizací, občanské společnosti a národních, regionálních a místních orgánů zapojených do přeshraniční

---

¹⁰⁹ Mezikulturní institut v oblasti Velkých jezer

¹¹⁰ Mezinárodní nevládní organizace založena v Londýně v roce 1986. Zabývá se budováním míru v konfliktních a postkonfliktních oblastech. Působí ve více než 20 zemích světa, včetně území afrických Velkých jezer.

spolupráce. Program reforem byt tak měl vést ke zjednodušení a fér obchodu v celé oblasti Velkých jezer. Měl by úspěšně vytvořit prostředí, v němž má každý podíl na vzájemné spolupráci, přičemž společným jmenovatelem je zajištění prosperity a budování míru.

Tento lepší a spořádanější obchod přes hranice Konga by pomohl zvýšit mírový kontakt mezi zneprátenými a rozdělenými komunitami. Mnohé z překážek obchodu a míru v oblasti Velkých jezer jsou totožné. Vnímaná nespravedlnost v obchodních vztazích nejenže snižuje vnímaný přínos obchodu pro alespoň jednu stranu, ale také nutí obě strany hledat ochranu a nápravu způsoby, které v oblasti Velkých jezer, s jeho historií extrémního násilí, mají tendenci být samy o sobě násilné.

Lidé, kteří si nedůvěřují a neuznávají svá práva navzájem, a tedy nemají pochopení pro čistou a pozitivní hodnotu mírumilovných vztahů, budou raději obchodovat se střelným prachem než se zbožím.

Tedy vše, co pomáhá budovat důvěru v pohraničí, mezi soupeřícími komunitami a mezi obchodníky a úředníky, slouží stejně tak míru jako vylepšení obchodních vztahů.

Události z počátku roku 2009 náhle vyústily v rebelii ve východní části Demokratické republiky Kongo a společná rwandsko-konžská vojenská operace proti rwandské FDLR použila své pravomoce a síly, které by mohly pozitivně a v základech pozměnit podmínky v zemi. Pokud naděje vyjádřené vládami Konga a Rwandy pro trvající mír potrvají, vzniknou možnosti vypořádat se s dlouhotrvajícími problémy a zapojit národy z oblasti Velkých jezer do procesu spolupráce a rekonstrukce.

Závěr

Pochopit situaci a vyznat se ve všech ozbrojených skupinách, které na východě Konga operují, není vůbec jednoduché. V podstatě téměř každý, kdo vlastní zbraň a aspoň zlomek autority si může vytvořit vlastní ozbrojenou jednotku. K násilí a zabíjení v provinciích Severní a Jižní Kivu, kde žije spousta žen, dětí a starých lidí vystačí ozbrojeným skupinám mačeta a několik starých “kalašnikovů” od překupníků z Číny. V současnosti stojí proti rebelům jednotky mise OSN MONUSCO. Jde o největší a nejdražší misi OSN. Velká většina z celkového počtu vojáků mise působí právě na východě Konga. Bohužel modré přílby mají v konfliktu velmi omezené pravomoce. Téměř deset let od zahájení svého působení v zemi, tedy přesněji až do konce roku 2008, nesměly být zainteresovány do ozbrojených konfliktů a své zbraně mohly používat pouze na svoji obranu. Teprve v prosinci 2008 nastala změna v působení mise. Nová rezoluce umožnila těmto jednotkám zakročit proti ozbrojeným skupinám, aniž by byly závislé na ostatních, zejména na konžské armádě, která nijak zvlášť neutěšené situaci v zemi nepomohla. Přesto k výraznému zlepšení ve východních provinciích nedošlo. Místní obyvatelé proto obviňují MONUSCO z nečinnosti a proto také občas na modré přílby zaútočí.

Ve své práci jsem analyzovala hlavní příčiny a důsledky konfliktů a současných problémů Demokratické republiky Kongo. Rovněž jsem se zaměřila na perspektivy této země do budoucna. Zjistila jsem, že prvopočátkem nestability a problémů je politická a etnická neutěšenost, na kterou se dále navazuje neschopnost státu zodpovědně koordinovat a ekonomicky využívat své nerostné bohatství. Dochází k rozpadu státních orgánů, bezpečnostních složek, které nejsou schopny spolehlivě chránit obyvatele země. V zemi tedy i nadále dochází k brutálnímu násilí, vraždění, masakrům, lidské lhostejnosti a krutosti. Znásilněných žen a dětí stále neubývá, stejně tak dětských vojáků. Lidem chybí vzdělání, trpí nemocemi a i na ty vyléčitelné bohužel často umírají. O Kongu se tedy nedá v dnešní době mluvit jinak, než o zemi znásilňované právě proto, že je velmi bohatou na

nerostné suroviny, ale lidé v ní toho nedokážou správně využít. V zemi se angažuje mnoho mezinárodních vládních a nevládních organizací. Ty se snaží lidem pomoci vymanit se ze všech životních problémů a celou zemi tak vysvobodit z obrovské chudoby. Avšak i přes mnohé úspěchy to stále nestačí k tomu, aby měla země na dosah mír, bezpečnost a vysokou životní úroveň.

Demokratická republika Kongo je jasným příkladem toho, jak válka dokáže zpusťit zemi, která by mohla být jednou z nejkrásnějších zemí světa. Otázkou je, jestli má tato středoafriická země šanci stát se bohatou a nádhernou. Jak má vychovat ze svých dětí dobré lidi, jestliže zatím znají jen válku a násilí? Má tedy Kongo šanci směřovat k lepší budoucnosti?

Shrnutí

Demokratická republika Kongo od dob své nezávislosti v roce 1960 čelí politické nestabilitě, která je způsobená neexistující politickou kulturou a nezkušeností politických elit se správou. Rovněž separatistické snahy byly zdroji nestability v zemi. Jednalo se o provincie Katanga na jihu země a Kivu na východě, které jsou známy svou bohatostí na nerostné suroviny.

Do osudů země pronikavě zasáhl Joseph Mobutu, jenž se chopil moci v roce 1965. Jako neomezený diktátor vládl 32 let, přičemž podněcoval etnické násilí, aby si svou moc udržel. Přejmenoval jak zemi na Zair, tak i další města a své jméno pozměnil na Mobutu Sese-Seko. Genocida, která vypukla v roce 1994 ve Rwandě, se přesunula do sousedního Zairu, kam prchali rwandští uprchlíci. Došlo k dalším střetům rwandských Hutů s Tutsii, obývajících východní část Konga. V roce 1997 byl Mobutu svržen J. Desiré Kabilou za pomoci Rwandy a Ugandy. J. Desiré Kabila se stal novým prezidentem a zemi opět přejmenoval na Demokratickou republiku Kongo.

V minulosti udělala těžba ropy z Demokratické republiky Kongo jeden z nejbohatších afrických států. Rovněž významná naleziště diamantů a dalších nerostných surovin jako například coltanu by mohla vysoký ekonomický potenciál této země udržet. Avšak nerostné bohatství se stalo příčinou více než deset let trvajících válečných konfliktů, jak uvnitř státu, tak se sousedním státem Rwanda a tuto zemi hospodářsky vyčerpávají natolik, že se v současnosti řadí mezi nejchudší země světa.

Válka v Demokratické republice Kongo je nepřímým dědictvím druhé konžské války, která proběhla v letech 1998 až 2003. Od svržení diktátora Mobutua v květnu 1997 se s přestávkami bojuje hlavně na východě země, v provinciích Severní a Jižní Kivu. Přestože válka, do které se zapojilo více než osm afrických národů, oficiálně skončila v červenci 2003, východ země se stále nedaří stabilizovat ani OSN, ani současnému prezidentovi Josephu Kabilovi.

Východ Konga nadále okupují ozbrojené povstalecké skupiny, které terorizují tamní obyvatele a nelegálně těží vzácné suroviny jako zlato nebo coltan. Celou situaci komplikují i etnická napětí – po rwandské genocidě v roce 1994 se konflikt mezi Hutuy a Tutsii infiltroval do hor na východě této země. V konžských provinciích Jižní a Severní Kivu se nachází největší počet uprchlíků v Africe, jež ohrožují šířící se epidemie.

Dnešní Demokratická republika Kongo je již celé desetiletí rozvráceným a nefunkčním státem. Ústřední vláda vedená prezidentem J. Kabilou ovládá Kinshasu s okolím, jinde mají hlavní slovo lokální držitelé moci, panuje stav blízky anarchii a dochází k etnickým i jiným střetům. Jednotky šesti sousedních zemí odešly v roce 2003, ale zůstaly síly hutuských běženců z Rwandy, další ozbrojené kmeny na pomezí s Ugandou a Súdánem, v Katanze bojovníci Mayi-Mayi, všude jinde milice s mačetami a “kalašnikovy”.

V konfliktu proti sobě stojí vládní vojska a vzbouřenci pod vedením generála L. Nkundy, jehož jednotky byly v minulosti obviňovány ze znásilňování, využívání dětských vojáků a násilností páchaných na civilistech. Generál L. Nkunda boje ospravedlňuje ochranou tutsijské menšiny před Hutuy. Ti se schovávají na východě Konga poté, co uprchli ze Rwandy po skončení hrůzné genocidy. Hutusští „uprchlíci“ se do Rwandy vracet nechtějí, obávají se totiž pomsty tamní vlády ovládané Tutsii. V roce 1994 ve Rwandě totiž milice Hutuů zabily mnoho obyvatel Rwandy, zejména Tutsiů.

Etnické napětí je v Kongu velmi silné, vzhledem k přítomnosti obou etnik na východě země. Generál L. Nkunda má v oblasti nejen významný vliv, ale z velké části se také podílí na obchodu s minerály.

Demokratická republika Kongo čelí největším nepokojům od příměří zprostředkovaného OSN v roce 2003. Navzdory této dohodě však v zemi docházelo téměř nepřetržitě k násilnostem, jež vyvrcholily propuknutím nových bojů v srpnu 2008.

Od listopadu 1999 se snaží těmto výbojům bránit mírové síly OSN, které jsou nejpočetnější m sborem na světě. Po prvních svobodných volbách po 40 letech, které se konaly v červenci 2006, parlament nic na situaci nezměnil. V Kongu se tak stala anarchie normou a lidský život zde přestává mít cenu. V současnosti dochází k násilí páchanému především na ženách a dětech.

V důsledku ozbrojených konfliktů prochází východní část země velmi rozsáhlou humanitární krizí. Přestože je na místě řada humanitárních organizací, poskytování nezbytné pomoci je v některých oblastech kvůli jejich extrémní nebezpečnosti, nemožné.

Kongo rovněž trpí nepřímými důsledky války i v dobách, kdy boje zuří méně. Podle mezinárodní rozvojové organizace Oxfam America je tento konflikt celosvětově nejvražednější krizí od druhé světové války. Tento fakt dokládá dokument z roku 2009, ve kterém se tvrdí, že od roku 1998 v důsledku války a jejích přetrvávajících dopadů zemřelo odhadem 5,4 milionu lidí.¹¹¹ Válka a humanitární krize v zemi se staly bohužel součástí dnešního života obyvatel.

Klíčová slova

Demokratická republika Kongo, J. D. Mobutu, L. D. Kabila, válka, násilí, znásilňování, uprchlíci, nerostné suroviny, coltan, MONUC, humanitární pomoc, Severní Kivu, Jižní Kivu, nevládní organizace, Lékaři bez hranic, prezident J. Kabila, gen. L. Nkunda

---

¹¹¹ Oxfam America, 2009

Summary

The Democratic Republic of the Congo has been facing political instability since its independence in 1960. This unrest is mainly caused by the lack of political culture and the inexperience of the management elites. Separatist efforts were also a major source of instability in the country. The focus of the conflict were the 2 main areas of wealth in the country. To the south Katanga and to the east Kivu, both provinces rich in mineral deposits.

In 1965 a prominent figure seized power. Joseph Mobutu would have a radical impact on the history of the country. As an unrestricted dictator he reigned for 32 years and incited ethnic violence to maintain his power. He renamed the country to Zaire, altered major city names and changed his own name to Mobutu Sese-Seko. In 1994 genocide had erupted in neighboring Rwanda and had started to advance into Zaire, spread by Rwandan refugees. At the time there were further clashes of violence between the Rwandan Hutu and Tutsis who inhabited the eastern part of the Congo. In 1997 Mobutu's rule was overthrown by Mr. Désiré Kabila with the help of Rwanda and Uganda. J. Désiré Kabila became the new president and the country once again renamed the Democratic Republic of Congo.

In the past, primarily due to the production of crude oil, the Democratic Republic of Congo was once amongst the richest countries in Africa. The economic potential of the country was further substantiated by significant diamond deposits and a rich source of minerals such as coltan. The mineral wealth however, has been the cause of more than a decade of conflict, both within the country and the neighboring country of Rwanda. The country's economy has been depleted to the point where it now ranks among the world's poorest.

The war in the Democratic Republic of Congo is an indirect legacy of the second Congo war, which ran from 1998 to 2003. Since the overthrow of dictator Mobutu in May 1997 there has been sporadic outbreaks of violence,

mainly in the east, in the provinces of North and South Kivu. Despite that the war, in which eight African nations had participated, had officially ended in July 2003, the civil unrest continues. Neither the UN nor the current president Joseph Kabila have been able to stabilize the situation.

The Eastern Congo continues to be occupied by the armed rebel groups who terrorize the local people and illegally mine precious minerals such as gold and coltan. The whole situation is further complicated by ethnic tensions after the Rwandan genocide in 1994, the conflict between Hutu and Tutsis has infiltrated into the mountains to the east of the country. The Congolese provinces of north and south Kivu is home to the largest number of refugees in Africa, which threaten to spread epidemics.

These days the Democratic Republic of Congo has been in a dysfunctional state for the last decade. The central government led by President J. Kabila controls Kinshasa and surrounding areas. The locals have power over the state in the remaining areas. The country is in a near state of anarchy and there are ethnic clashes and various other conflicts. Occupying forces of six neighboring countries left in 2003 however the Hutu refugees from Rwanda remained behind. Other armed tribes persisted in the Ugandan and Sudanese border zones while in Katanga Mai Mai fighters dominated. The remainder of the country is controlled by militia who are armed primarily with machetes and Kalashnikovs.

The opposing parties in the conflict consist of government troops and rebels led by General L. Nkunda. The rebel troops have been accused of rape, using child soldiers in their ranks, and various atrocities committed against civilians. General L. Nkunda justifies his struggle by stating he provides protection to the Tutsis minority group against the Hutu. This minority group is hiding in the eastern Congo after fleeing the horrific genocide in Rwanda. Hutu refugees do not want to return to Rwanda, in fear of vengeance of the local government controlled by the Tutsis. In 1994 in Rwanda, the Hutu militias killed many Rwandans, mainly Tutsis.

Ethnic tension in the Congo is very strong, due to the presence of both ethnic groups in the East. General L. Nkunda not only has significant influence, but also participates in the trading of minerals.

The Democratic Republic of Congo is now facing even greater civil unrest since the UN brokered ceasefire in 2003. Despite this agreement, the country has been in an almost continuous state of violence. In August 2008 this culminated into new hostile outbreaks.

Since November 1999, the UN has been actively involved in trying to minimize hostilities by mandating a strong peacekeeping force to the area. This peacekeeping force is the largest in the world, occupied by the UN. Since the first free election in 40 years which took place in July 2006, Parliament has had no impact on the situation. In the Congo anarchy became the norm and human life ceased to have value. At present the violence continues mainly directed against women and children.

As a result of the armed conflicts, the eastern part of the country finds itself in an extensive humanitarian crisis. Although many humanitarian organizations are involved in battling this crisis, providing necessary assistance is impossible in some areas due to the extreme danger posed in these areas.

The Congo also suffers indirect consequences of war even when there is relatively less fighting. A mortality survey, carried out by the International Rescue Committee (IRC) and published in 2009, shows that this conflict is the world's deadliest crisis since World War II. During the past decade, due to war and its continuing impact, an estimated 5.4 million people have been killed.¹¹² War and the humanitarian crisis in the country has unfortunately become a part of daily life.

---

¹¹² Oxfam America, 2009

Keywords

Democratic Republic of the Congo, J.D. Mobutu, L.D. Kabila, war, violence, rape, refugees, mineral, coltan, MONUC, humanitarian assistance, North Kivu, South Kivu, non-governmental organization, Doctors Without Borders, president J. Kabila, General L. Nkunda

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

- [1] Dunajová A., První krok k míru v Demokratické republice Kongo, Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, 4/2008, 40 str., ISBN 0543-7962
- [2] Jůzová J., Kočí A., Universum. Encyklopedie pro 21.století, Euromedia Group k. s., Praha, 2006, 1250 str., ISBN 80-242-1755-4
- [3] Kubálek D., Mullerová H., Vlády a vládcové, Jak se kde vládne, Fortuna Print Praha, 2005, 320 str., ISBN 80-7321-154-8
- [4] Kutilová M., Prokletí jménem coltan, Časopis Týden, 48/2008
- [5] Liščák V., Státy a území světa, Libri Praha, 2009, 895 str., ISBN 978-80-7277-414-2
- [6] Němec J. Štěrbav., Konžská demokratická republika (Aktuální situace, politika EU a členských států), Parlament České republiky, Kancelář poslanecké sněmovny, Parlamentní institut, 9/2006
- [7] Šlachta M., Burda T., Holeček M., Ohniska napětí ve světě, Kartografie Praha, a.s., Nakladatelství České geografické společnosti, s.r.o., Praha, 2007, 187 str., ISBN 978-80-7011-926-6
- [8] Tóthová H., Demokratická republika Kongo, Informace o zemi původu, SOZE

Internetové zdroje

[1] Amnesty International. *Democratic Republic of Congo must end persecution of human rights defenders* [online]. 2010 [cit. 2010-11-25].

Dostupné z:

<<http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/report/democratic-republic-congo-must-end-persecution-human-rights-defenders-201>>

[2] ARTSHIFT, San Jose: Cultural Tectonics and View from the Fault Line. *Zero1's Tantalum: 1st Prize in Transmediale Deliberations* [online]. 2009 [cit. 2011-04-16]. Dostupné z: <<http://artshiftsanjose.com/?p=938>>

[3] Asociace pro mezinárodní otázky. *Background report. II.výbor VS. Zhroucené státy* [online]. 2007 [cit. 2011-04-18]. Dostupné z: <http://www.amo.cz.uvirt9.active24.cz/soubory/student-summit/ke_stazeni/II.vybor/bgr_llga_zhroucene_staty.pdf>

[4] BBC News. *Democratic Republic of Congo country profile* [online]. 2010 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1076399.stm>

[5] CBC News. *The Democratic Republic of Congo: A brief history* [online]. 2008 [cit. 2010-10-21]. Dostupné z: <www.cbc.ca/.../2008/11/20/f-congo-timeline.html>

[6] Celní správa České republiky. *Kimberlejský proces* [online]. 2009 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z: <<https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/default.aspx>>

[7] Člověk v tísni. *Pomoc obětem sexuálního násilí* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z: <<http://clovekvtisni.cz/index2.php?id=900>>

- [8] Edoardo Totolo. *Coltan and conflict in the DRC* [online]. 2009 [cit. 2010-11-06]. Dostupné z: <<http://www.isn.ethz.ch/isn/Current-Affairs/Security-Watch/Detail/?Ing=en&id=96390>>
- [9] Effiong Joseph - The Africa Faith and Justice Network. *Trading for Peace: Latest Research by DFID and USAID* [online]. [cit. 2010-11-2]. Dostupné z: <<http://afjn.org/focus-campaigns/other/other-continental-issues/77-trade-reform/410-trading-for-peace-latest-research-by-dfid-and-usaid.html>>
- [10] Evropský parlament. *Usnesení Evropského parlamentu o násilí v Konžské demokratické republice* [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P7-RC-2009-0187&language=CS>>
- [11] Frank Piasecki Poulsen. *Děti v Kongu zakoušejí kvůli výrobě mobilů peklo, burcuje dokumentarista* [online]. 2011 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/deti-v-kongu-zakouseji-kvuli-vyrobe-mobilu-peklo-burcuje-dokumentarista-1q7-zahranicni.asp?c=A110317_192059_zahranicni_ipl>
- [12] Gertrud Kanu, Iseewanga Indongo-Imbanda. *Geschichte – Kongo/Kinshasa* [online]. 2007 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <http://www.kongo-kinshasa.de/dokumente/lekture/drk_geschichte.pdf>
- [13] Gertrud Kanu, Iseewanga Indongo-Imbanda. *Kongo/Kinshasa* [online]. 2007 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <<http://www.kongo-kinshasa.de/fotos/fotos1.php>>
- [14] Gertrud Kanu, Iseewanga Indongo-Imbanda. *Politisches - Kongo/Kinshasa* [online]. 2007 [cit. 2010-05-20]. Dostupné z: <<http://www.kongo-kinshasa.de/politisches/index.php>>

[15] Global Security. *Congo Civil War* [online]. 2010 [cit. 2010-12-10].
Dostupné z: <<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/congo.htm> >

[16] Global Security. *Democratic Republic of the Congo UN Mission in the Democratic Republic of the Congo (MONUC)* [online]. 2010 [cit. 2010-12-10].
Dostupné z: <<http://www.globalsecurity.org/military/ops/droc.htm>>

[17] Global Security. *Forces Democratiques de Liberation du Rwanda (FDLR) (Democratic Liberation Forces of Rwanda)* [online]. 2005 [cit. 2011-04-14].
Dostupné z: <<http://www.globalsecurity.org/military/world/para/fdlr.htm>>

[18] Global Security. *Mayi-Mayi Alliance pour la resistance democratique (ARD)* [online]. 2005 [cit. 2011-04-13]. Dostupné z:
<<http://www.globalsecurity.org/military/world/para/mayi-mayi.htm>>

[19] Human Rights Watch. *DR Congo: Civilians Under Attack Need Urgent Protection EU and Other UN Member States Should Send More Peacekeepers* [online]. 2008 [cit. 2010-11-05]. Dostupné z:
<http://www.hrw.org/sites/default/files/features/congo_for_launch/news/DR_Congo_Civilians_Under_Attack_Need_Urgent_Protection.html>

[20] Human Rights Watch. *DR Congo: Humanitarian Crisis Deepens as Peace Process Falters* [online]. 2008 cit. [2010-11-05]. Dostupné z:
<<http://www.hrw.org/en/news/2008/09/25/dr-congo-humanitarian-crisis-deepens-peace-process-falters>>

[21] Human Rights Watch. *DR Congo: New Attacks on Civilians Strengthen UN Peacekeepers to Protect Civilians* [online]. 2008 [cit. 2010-11-05].
Dostupné z:
<http://www.hrw.org/sites/default/files/features/congo_for_launch/news/DR_Congo_New_Attacks_on_Civilians.html>

- [22] Human Rights Watch. *Renewed Crisis in North Kivu* [online]. 2007 [cit. 2010-11-03]. Dostupné z: <<http://www.hrw.org/fr/node/10625/section/7>>
- [23] Human Rights Watch, *WORLD REPORT, 2010* [online]. 2010 [cit. 2010-11-10]. Dostupné z: <<http://www.hrw.org/world-report-2010>>
- [24] International crisis group. *Congo: Bringing Peace to North Kivu* [online]. 2007 [cit. 2010-10-21]. Dostupné z: <<http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/central-africa/dr-congo/133-congo-bringing-peace-to-north-kivu.aspx>>
- [25] InsaneTwist. *Work In The Mines In Congo* [online]. 2010 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z: <<http://www.insanetwist.com/2010/08/work-in-mines-in-congo.html>>
- [26] International Monetary Fund. *Joint Staff Advisory Note on the Progress Report of the Poverty Reduction and Growth Strategy Paper* [online]. 2010 [cit. 2011-04-30]. Dostupné z: <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2010/cr10327.pdf>>
- [27] IRIN - humanitarian news and analysis. *In-depth Ituri in Eastern DRC DRC: PULL-OUT: The Luanda Agreement* [online]. 2002 [cit. 2010-12-16]. Dostupné z: <<http://www.irinnews.org/InDepthMain.aspx?InDepthId=33&ReportId=70760>>
- [28] Jennifer J. Ziemke. *Democratic Republic of the Congo* [online]. [cit. 2010-12-18]. Dostupné z: <<http://www.everyculture.com/Bo-Co/Democratic-Republic-of-the-Congo.html>>
- [29] Kimberley Process. *Le processus* [online]. [cit. 2011-04-13]. Dostupné z: <http://www.kimberleyprocess.com/background/index_fr.html>
- [30] Klicperová L. *A ďábel vstoupil do Konga...* [online]. 2009 [cit. 2010-10-04].

Dostupné z: <<http://www.lideazeme.cz/clanek/a-dabel-vstoupil-do-konga>>

[31] Klicperová L. *Kdo v Kongu bojuje?* [online]. 2008 [cit. 2011-04-14].

Dostupné z: <<http://www.femisphaera.com/cs/reportaze-rozhovory-pribehy/44-kdo-v-kongu-bojuje>>

[32] Klicperová L. *Znásilňované Kongo* [online]. 2009 [cit. 2010-10-04].

Dostupné z: <<http://in.ihned.cz/c1-37068390-znasilnovane-kongo>>

[33] Kutilová M. *Kongo: Země zaslíbená násilí* [online]. 2008 [cit. 2010-11-03]. Dostupné z:

<<http://www.afrikaonline.cz/view.php?cisloclanku=2008041801>>

[34] Kutilová M. *Sexuální násilí na ženách ve východním Kongu* [online].

2008 [cit. 2010-10-10]. Dostupné z:

<<http://www.clovekvtisni.cz/download/pdf/124.pdf>>

[35] Kutilová M. *Za moderní technologie platí nejvíc konžské ženy* [online]. 2008 [cit. 2010-11-02].

Dostupné z: <<http://www.lideazeme.cz/clanek/za-moderni-technologie-plati-nejvic-konzske-zeny>>

[36] La Croix-Rouge de la République Démocratique du Congo. *Carte Postale de la Croix-Rouge de la RDC (CRRDC)* [online]. 2009 [cit. 2010-12-02]. Dostupné z:

<<http://croixrouge-rdc.org/redcross/quisommesnous.php>>

[37] Lusaka Ceasefire Agreement Signatories. *DR Congo: Lusaka Ceasefire Agreement* [online]. 1999 [cit. 2010-12-13]. Dostupné z:

<<http://www.reliefweb.int/rw/RWB.NSF/db900SID/MHII-65HB37?OpenDocument>>

[38] Magna Děti v tísní. *Kongo. Report aktivit za rok 2009* [online]. 2009 [cit. 2010-12-05]. Dostupné z:

<<http://www.magnadetivtisni.cz/cz/2008-4/>>

- [39] Medecins sans frontieres. *MSF Activity Report 2008* [online]. 2008 [cit. 2010-09-15]. Dostupné z:
<http://www.msf.org/source/actrep/2008annual/MSF_IAR2008.pdf>
- [40] Mihalco Z. *Historická dohoda v Kongu podepsána. Přichází mír?* [online]. 2008 [cit. 2010-11-10]. Dostupné z:
<<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=519078>>
- [41] Mihalco Z. *Kongo: Křehké příměří trvá, vznikl humanitární koridor* [online]. 2008 [cit. 2010-11-10]. Dostupné z:
<<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=620756>>
- [42] Nídr T. – Rozvojovka. *Nebul a střílej!* [online]. 2009 [cit. 2011-04-16]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/nebul-a-strilej_222_726.htm>
- [43] Novinky.cz. *V Kongu hrozí válka, desetitisíce lidí utíkají před násilím* [online]. 2008 [cit. 2010-12-21]. Dostupné z:
<<http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/153113-v-kongu-hrozi-valka-desetitisice-lidi-utikaji-pred-nasilim.html>>
- [44] Office of the Senior SV Advisor and Coordinator. *Comprehensive Strategy on Combating Sexual Violence in DRC* [online]. 2009 [cit. 2010-11-21]. Dostupné z:
<www.monuc.unmissions.org/Portals/MONUC/ACTIVITIES/Sexual%20Violence/KeyDocuments/Comprehensive%20Strategy%20Executive%20Summary.pdf>
- [45] Office of the Senior SV Advisor and Coordinator. *Concept Note and Plan of Action. Security Sector Reform (SSR) and Sexual Violence* [online]. 2009 [cit. 2010-11-21]. Dostupné z:
<www.reformedelapnc.org/documents/SSR_and_SV_Final_18_March_2009.pdf>

[46] Oxfam America. *Conflict in DRC – Background* [online]. 2009 [cit. 2010-09-23]. Dostupné z: <<http://www.oxfamamerica.org/emergencies/conflict-in-drc/background>>

[47] Rainforests. *Conservation in the Congo Rainforest* [online]. 2010 [cit. 2010-09-16]. Dostupné z: <<http://rainforests.mongabay.com/congo/conservation.html>>

[48] Salon van Sisyphus. *Blood on the tracks – and oil* [online]. 2009 [cit. 2010-10-02]. Dostupné z: <<http://salonvansisyphus.wordpress.com/2009/09/01/blood-on-the-tracks-%E2%80%93-and-oil/>>

[49] Security Council UN. *Secretary-general hails Pretoria agreement as political milestone for peace in congolese conflict, Calls for Assistance to Help Parties Implement Accord* [online]. 2002 [cit. 2010-10-12]. Dostupné z: <<http://www.un.org/News/Press/docs/2002/sc7479.doc.htm>>

[50] Schwarz Ch., Dumbs H. - Die Presse. *Kongo: Geschichte einer Ausbeutung* [online]. 2008 [cit. 2010-10-12]. Dostupné z: <diepresse.com/.../aussepolitik/431948/index.do>

[51] Solidarités international. *Qui sommes-nous?* [online]. 2009 [cit. 2010-09-10]. Dostupné z: <<http://www.solidarites.org/missions/RDC/action-humanitaire.shtml>>

[52] Swiss Agency for Development and Cooperation. *"For the sake of the giraffe!" Radio Okapi, broadcasting peace over the air* [online]. 2009 [cit. 2010-12-03]. Dostupné z: <http://www.deza.admin.ch/en/Home/Projects/Radio_Okapi>

[53] Týden. *Krize v Kongu - vůdce rebelů Nkunda zajat* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05]. Dostupné z:

<http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/afrika/krize-v-kongu-vudce-rebelu-nkunda-zajat_101852.html>

[54] UNDP. *Human Development Report 2009* [online]. 2009 [cit. 2010-12-10]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2009_EN_Complete.pdf>

[55] UNHCR. *Democratic Republic of the Congo* [online]. 2009 [cit. 2010-10-02]. Dostupné z: <<http://www.unhcr.org/4922d4100.html>>

[56] United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. *History of OCHA* [online]. 1991 [cit. 2010-11-01]. Dostupné z: <<http://www.unocha.org/about-us/who-we-are/history>>

[57] United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. *Democratic Republic of the Congo (DRC)* [online]. 2010 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z: <<http://www.unocha.org/where-we-work/democratic-republic-congo-drc>>

[58] United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo. *MONUSCO Mandate* [online]. 2010 [cit. 2010-12-10]. Dostupné z: <<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monusco/mandate.shtml>>

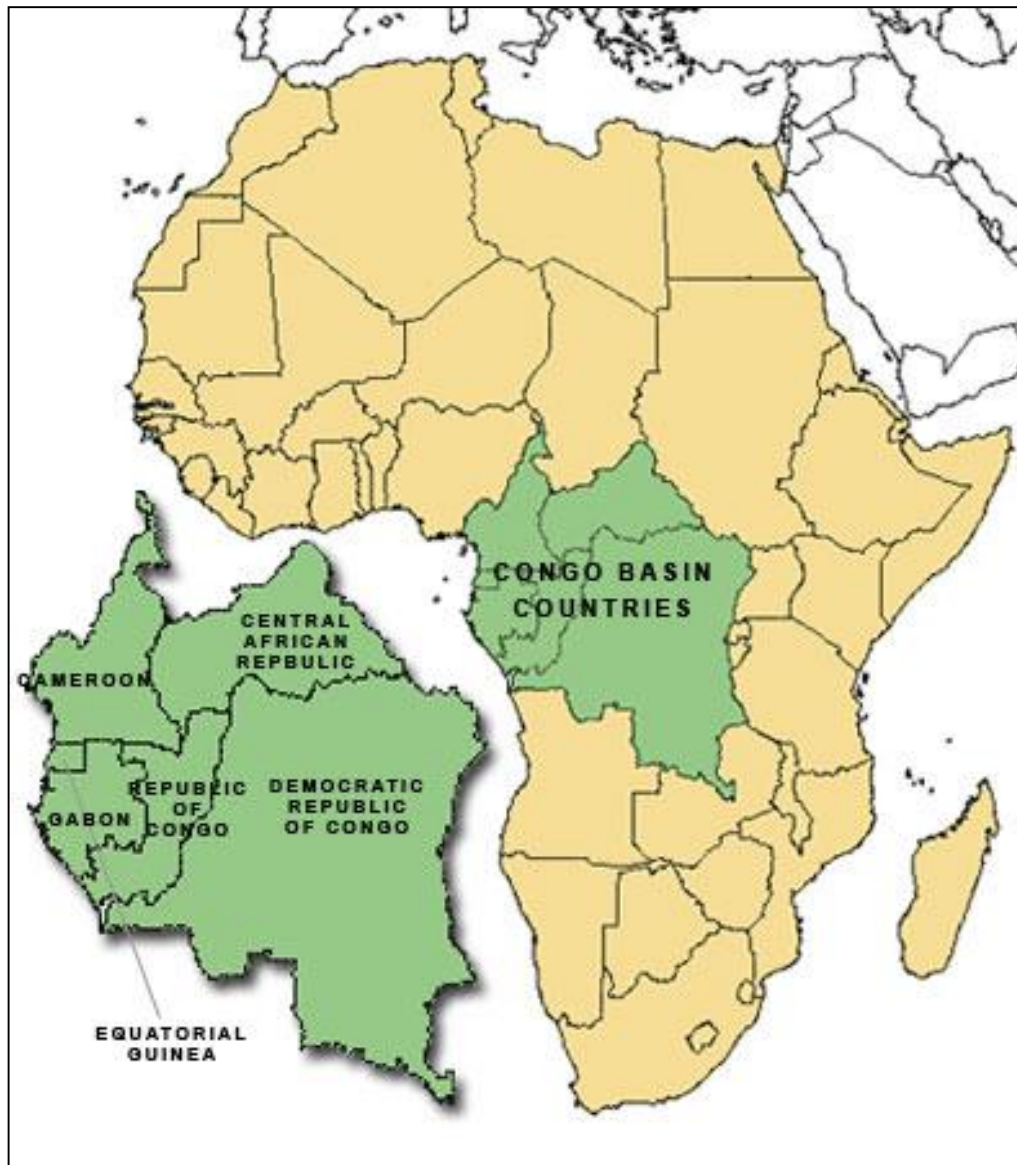
[59] United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo. *Protecting civilians and consolidating peace in the Democratic Republic of the Congo* [online]. 2010 [cit. 2010-12-10]. Dostupné z: <<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monusco/index.shtml>>

[60] UN News Centre. *Congolese rape survivors break silence at UN-organized event* [online]. 2008 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z: <<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=28034&Cr=DRC&Cr1=KIVU>>

- [61] War Child. *About the War Child offices* [online]. 2008 [cit. 2010-12-03]. Dostupné z: <<http://www.warchildholland.org/nieuws/769/history%3A-the-founding-of-war-child.html>>
- [62] War Child. *War Child Annual Report 2009* [online]. 2009 [cit. 2010-11-23]. Dostupné z: <<http://www.annualreportwarchild.org/Downloads/Download%20full%20annual%20report.kl.pdf>>
- [63] War Child. *War Child in the Democratic Republic of Congo - Access to Education, Conflict minerals in D.R. Congo, Failed/Fragile States, Street Children, The conflict in D.R. Congo, The Lord's Resistance Army* [online]. 2010 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z: <http://www.warchild.org.uk/our_projects/democratic_republic_of_congo>
- [64] William G. Thom. *Congo - Zaire's 1996-97 Civil War in the Context of Evolving Patterns of Military Conflict in Africa in the Era of Independence* [online]. 1999 [cit. 2010-09-15]. Dostupné z: <<http://www.lib.unb.ca/Texts/JCS/bin/get5.cgi?directory=fall99/&filename=THOM.htm#50>>
- [65] The World Bank. *Democratic Republic of the Congo. Joint IDA – IMF Staff Advisory Note on the Poverty Reduction Strategy Paper* [online]. 2007 [cit. 2011-04-30]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/INTCONGODEMOCRATIC/Resources/P_RSP_DRC_0407.pdf>
- [66] Yudiarto A. - Extractive Metallurgy. *Proses Pengolahan Bijih Timah (Sn)* [online]. 2010 [cit. 2011-04-16]. Dostupné z: <<http://extractivemetallurgy.blogspot.com/2010/07/proses-pengolahan-bijih-timah-sn.html>>

Přílohy

Příloha 1: Mapa Demokratické republiky Kongo

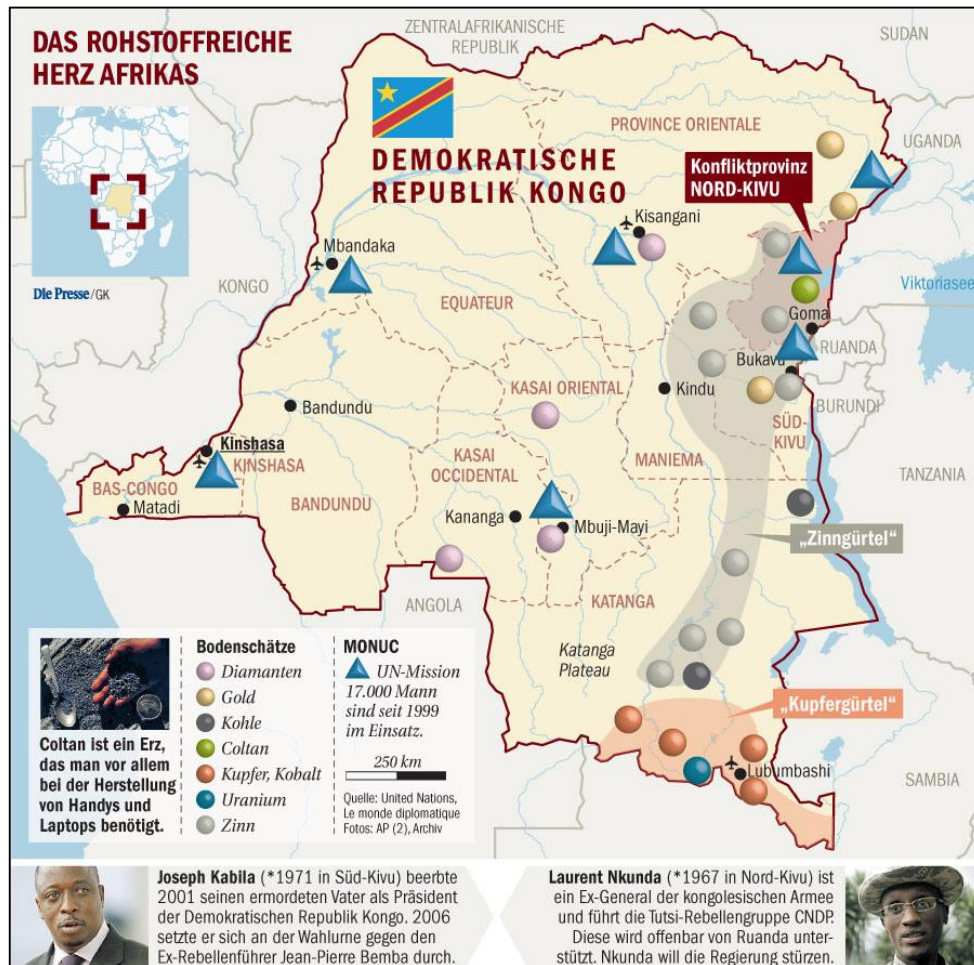
Zdroj: Rainforests Online, 2010

Příloha 2: Provinční rozdělení Demokratické republiky Kongo

Zdroj: Kongo-Kinshasa Online, 2007

Příloha 3: Významná ložiska coltanu a ostatních nerostných surovin
v Demokratické republice Kongo

Zdroj: Die Presse Online, 2008

Zdroj bohatství afrického srdce

Coltan je ruda, která je potřebná zejména při výrobě mobilních telefonů a notebooků.

Joseph Kabila (narozen 1971 v provincii Jižní Kivu) se stal prezidentem Demokratické republiky Kongo v roce 2001 po zavraždění svého otce. Při volbách v roce 2006 se postavil proti bývalému vůdci rebelů Jean – Pierre Bembovi.

Laurent Nkunda (narozen 1967 v provincii Severní Kivu) je bývalým generálem konžské armády a vede Tutsijskou rebelskou skupinu CNDP, která je zřejmě podporována Rwandou. Laurent Nkunda se snaží svrhnout vládu.

Příloha 4: Předběžné statistiky UNHCR: DRC jinde v EU

Rok 2006: Země	Počet podaných žádostí opak. žádostí, 1.instance+2.instance	Udělené azyly	Udělený humanitární status
Francie	5 675	746 (z 5247: 14,2%)	29 (z 5247: 0,55%)
Německo	343	9 (z 395: 2,27%)	16 (z 395: 4,05%)
Velká Británie	685	60 (z 765: 7,84%)	85 (z 765: 11,1%)
Belgie	1 642	326 (z 1194: 27,3%)	0 (z 1194: 0%)

Zdroj: Tóthová H., Demokratická republika Kongo, Informace o zemi původu, SOZE

Příloha 5: Počty vnitřně přesídlených osob (2006-2007)

Provincie Ituri (03/2007)	Vnitřně přesídlených osob
Mahagi	10 520
Djugu	46 331
Mambasa	6 954
Irumu	115 555
Aru	28 353
Celkem Ituri	207 713
Provincie Severní Kivu (01/2007)	Vnitřně přesídlené osoby
Beni	112 334
Walikale	28 965
Lubero	224 608
Nyiragongo	14 367
Masisi	109 572
Rutshuru	61 821
Celkem Severní Kivu	551 667
Provincie Jižní Kivu (01/2007)	Vnitřně přesídlené osoby
Shabunda	11 035
Mwenga	53 780
Walungu	24 415
Kabare	47 495
Kalehe	26 890
Celkem Jižní Kivu	163 615
Provincie Katanga (10/2006)	Vnitřně přesídlené osoby
Mitwaba	2 885
Kalemie	5 045
Manono	19 480
Malemba Nkulu	29 166
Bukama	0

Pweto	26 575
Moba	1 100
Celkem Katanga	84 251
Celkem	1 007 246

Zdroj: Tóthová H., Demokratická republika Kongo, Informace o zemi původu, SOZE

Příloha 6: Hlavní město Kinshasa

Zdroj: Kongo-Kinshasa, 2007

Příloha 7: Mise OSN MONUC v Rutshuru, východní oblast
Demokratické republiky Kongo

Zdroj: CBC News Online, 2008

Příloha 8: Konžští uprchlíci

Zdroj: Novinky.cz Online, 2008

Příloha 9: Doly v provincii Severní Kivu

Zdroj: InsaneTwist Online, 2010

Příloha 10: Dětský voják v Kongu

Zdroj: Rozvojovka Online, 2009

Příloha 11:Coltan

Zdroj: ARTSHIFT, San Jose: Cultural Tectonics
and View from the Fault Line Online, 2009

Příloha 12: Kasiterit

Zdroj: Yudiarto A., Extractive Metallurgy
Online, 2010

Příloha 13: President Demokratické republiky Kongo
J. Kabila

Zdroj: Salon van Sisyphus Online, 2009

Příloha 14: gen. L. Nkunda

Zdroj: Aktualne.cz Online, 2008